

Anni Hyvärinen

ICEHEARTS RY KOKO PERHEEN TUKENA

Sosiaalialan koulutusohjelma

Lastensuojelussa, perhetyössä ja nuorisokasvatuksen tehtävissä toimiva

sosionomi

2019

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

ICEHEARTS RY KOKO PERHEEN TUKENA

Hyvärinen, Anni
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Sosiaalialan koulutusohjelma
Tammikuu 2019
Sivumäärä: 42
Liitteitä: 2

Asiasanat: Icehearts ry, kasvattaja, lapsen kasvu, lapsen kehitys, lapsiperhe

---

Opinnäytetyössäni selvitin 17-vuotiaan pojan ja hänen vanhempiensa kokemuksia Icehearts ry:n toiminnasta, mitä poika ja hänen perheensä ovat saaneet Icehearts ry:ltä. Icehearts ry on voittoa tavoittelematon järjestö, joka toiminnallaan pyrkii tukemaan lasta koulussa, kotona, vapaa-ajalla sekä harrastustoiminnassa.

Opinnäytetyön teoriapohjassa käsitellään lapsen kasvun ja kehityksen suojaavia ja vaarantavia tekijöitä, lapsiperheen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja lapsiperhepalveluita sekä monipuolisesti Icehearts-organisaatiota.

Opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytettiin kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää ja aineisto kerättiin teemahaastattelulla. Haastateltavina olivat toimintaan osallistunut poika sekä hänen vanhempansa.

Haastatteluiden perusteella voidaan todeta, että Icehearts ry ja ennen kaikkea kasvattaja ovat antaneet paljon koko perheelle. Kaikki perheen ongelmat on hoidettu kasvattajan kautta. Perhe on saanut tukea kotiin, vanhemmuuteen, pojan koulunkäyntiin sekä kasvuun ja kehitykseen. Kasvattaja on auttanut poikaa paljon koulussa, sillä pojalla on ollut vaikeaa oppimisvaikeuksien ja kiusaamiskokemusten vuoksi. Kasvattaja on saanut pojan osaksi ryhmää ja opettanut, kuinka ryhmässä ollaan. Tämä on tukenut lapsen lisäksi myös vanhemmuutta. Kaiken kaikkiaan haastateltavat ovat erittäin tyytyväisiä Icehearts-organisaatioon ja toimintaan.

ICEHEARTS RY AS SUPPORT OF THE WHOLE FAMILY

Hyvärinen, Anni
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in Social Services
January 2019
Number of pages: 42
Appendices: 2

Key words: Icehearts ry, grower, child's growth, child's development, family with children

---

The purpose of this thesis was to clarify experiences of the 17-year-old boy and his parents what has been given to a boy and his family from Icehearts ry. Icehearts ry is a non-profit-making organisation which try to support with its operation at school at home, on leisure and in the leisure activity.

The topics discussed in the theoretical part of the thesis includes factors which protect and endanger the child's growth and development, factors which affect the welfare of the family with children, services to the family and widely Icehearts-organisation.

A qualitative research method was used as a research method of the dissertation and the material was collected with a theme interview. The interviewees were a boy and his parent.

On the basis of the interviews one can state that Icehearts ry and above all grower have given the whole family a lot. All the problems of the family have been managed through the grower. The family has got support to home, parenthood, the boy's school attendance, growth and development. The grower has helped the boy a lot at school because on the boy it has been difficult because of learning difficulties and because of teasing experiences. The breeder has gained the boy group and has taught how it is been in the group. In addition to the child, this has supported the parenthood also. On the whole the interviewees are extremely satisfied with the Icehearts organisation and operation.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 LAPSEN KEHITYSTÄ TURVAAVAT TEKIJÄT	6
2.1 Sosiaalisten taitojen kehittyminen	6
2.2 Lapsen kehityksen perustarpeet	8
2.3 Vanhemman merkitys.....	10
3 LAPSEN KEHITYSTÄ VAARANTAVAT TEKIJÄT	11
3.1 Riskitekijät	11
3.2 Lasten ja nuorten syrjäytyminen	12
4 LAPSIPERHEEN HYVINVOINTI	14
4.1 Palveluja riittävästi kaikille	14
4.2 Moniammatillinen yhteistyö.....	15
4.3 Vanhemmuuden tukeminen	16
4.4 Lapsiperheiden palvelut.....	17
5 ICEHEARTS RY	20
5.1 Icehearts-toiminnan keskeiset periaatteet.....	21
5.2 Icehearts-toimintamallin vaikuttavuus	22
5.3 Kokonaisvaltainen tuki lapselle ja koko perheelle.....	23
5.3.1 Yksilötyö.....	25
5.3.2 Koulutyö ja iltapäivätoiminta.....	26
5.4 Mitä harrastus voi antaa ja opettaa?	27
6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS	29
6.1 Haastateltavat	29
6.2 Tutkimusmenetelmä	30
7 TULOKSET	30
7.1 Lapsen kasvu ja kehitys.....	31
7.2 Joukkue ja ystävyysuhteet.....	32
7.3 Koulu	33
7.4 Kasvattaja	34
7.5 Vanhemmuus	35
7.6 Lapsiperhepalvelut	36
8 JOHTOPÄÄTÖKSET	37
9 POHDINTA.....	38
LÄHTEET	39
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aiheen valinta oli minulle helppo. Suomen Icehearts ry:n ainutlaatuisen toiminta oli kiinnittänyt mielenkiintoni jo vuosia sitten. Aiheeni valintaan vaikuttivat myös harrastus- ja koulutustaustani. Seitsemäntoista vuoden kokemus yhteisöön, urheilujoukkueeseen kuulumisesta on muokannut identiteettiäni ja harrastus on vaikuttanut suuresti minäkuvani kehitykseen. Vuonna 2013 valmistuin liikuntaneuvojaksi ja sosionomiopintojeni aikana syntynyt ajatus näiden kahden ammatin yhdistämisestä olisi suuri haaveeni tulevassa työelämässä.

Liikintaharrastus ja sosiaalinen tuki opettavat lapsille elämän perusasioita, kuten suvaitsevaisuutta, kiittämistä, pettymysten kohtaamista ja vastuun ottamista. Harrastuksen myötä saadut ystävyysuhteet ovat arvokkaita ja parhaimmillaan joukkueesta saadut ystävät ovat tukena koko loppuelämän ajan.

Icehearts ry on järjestö, joka pyrkii toiminnallaan lapsen varhaiseen ja pitkäaikaiseen tukeen. Työntekijänä toimii kasvattaja, joka on läsnä lapsen koulussa, kotioloissa, vapaa-ajalla sekä harrastuksen parissa. (Icehearts ry:n www-sivut n.d.) Icehearts Satakunta ry:n toiminta on keskittynyt Ulvilaan, jossa on kaksi Icehearts-joukkuetta ja molempien joukkueiden lajina on salibandy. Molemmissa joukkueissa on parikymmentä poikaa ja haastateltava nuori on osa vuosina 2000 ja 2001 syntyneiden joukkuetta, joka on ensimmäinen Ulvilassa toimintansa aloittanut Icehearts-joukkue.

Opinnäytetyöni selvittää teemahaastattelun avulla, mitä nuori ja hänen vanhempansa ovat saaneet Icehearts ry:ltä. Tahdon opinnäytetyöni myötä auttaa Icehearts ry:tä tavalla tai toisella ja toivon, että hekin saavat jotain itselleen projektistani. Selvittämällä, mitä poika ja perhe ovat joukkueelta saaneet, antaa se palautetta kasvattajalle ja koko organisaatiolle. Esiin saattaa tulla asioita, joita ei ole aiemmin mainittu ja, joista Icehearts ry:tä saa kiittää.

2 LAPSEN KEHITYSTÄ TURVAAVAT TEKIJÄT

Lapsen ja nuoren kehitys tapahtuu päivittäisessä elinympäristössä sekä inhimillisessä vuorovaikutuksessa. Perimä, koti, päivähoito, koulu, vapaa-ajan ympäristöt ja lapsuuden olosuhteet vaikuttavat lapsen hyvinvoinnin sekä mielenterveyden kehittymiseen. (Santalahti & Marttunen 2014, 187.)

Lapsen ja nuoren kehitykseen vaikuttavat sekä suojaavat että riskitekijät. Kehityksen riskitekijät suuntaavat yksilön kehitystä kielteiseen suuntaan sekä lisäävät epäsuotuisan kehityksen todennäköisyyttä. Riskitekijät ilmenevät usein ryhmittäin ja täten voidaan puhua ongelmien kasautumisesta. Kyseisiä riskitekijöitä ovat muun muassa vanhempien mielenterveysongelmat, perheen sosiaaliset ongelmat sekä puutteellinen huolenpito ja tuki. Suojaavat tekijät sen sijaan vähentävät riskitekijöiden vaikutusta sekä tukevat lapsen myönteistä kehitystä. Suojaavia tekijöitä voi löytyä sekä yhteisön että lapsen tasolta. Lapsen kehitystä suojaavia tekijöitä yhteisön tasolla ovat esimerkiksi vanhemmuuden tukeminen ja kiinnostus lapsesta, kun taas lapsesta itsestään löytyviä suojatekijöitä ovat hyvä itseluottamus sekä ongelmanratkaisukyky. Näiden lisäksi suojaavia tekijöitä ovat hyvät kaverisuhteet, harrastukset, yhteisöllisyys, hyvä koulumenestys sekä hyvä suhde lapsen ja huoltajan kesken. (Appelqvist-Schmidlechner, Kekkonen, Sarparanta & Wessman 2017, 13.)

2.1 Sosiaalisten taitojen kehittyminen

Psykologian professori Liisa Keltikangas-Järvinen määrittelee sosiaalisuuden olevan ihmisen halu olla muiden ihmisten kanssa. Sosiaalisuus on synnynnäinen temperamenttipiirre, joka kertoo, kuinka tärkeää muiden ihmisten seura yksilölle on. Korkea sosiaalisuus ei suoranaisesti tarkoita, että ihminen omaisi hyvät sosiaaliset taidot. Ihminen oppii sosiaaliset taidot omien kokemustensa ja saamansa kasvatuksen myötä. Sosiaaliset taidot ovat Keltikangas-Järvisen mukaan ihmisen kyky tulla toimeen muiden ihmisten kanssa. Sosiaalisten taitojen avulla ihminen kykenee analysoimaan sosiaalisia tilanteita ja ymmärtämään, kuinka niihin on päädytty sekä löytämään erilaisia

tilanteita varten tietyn ongelmanratkaisumallin ja tekemään kompromisseja. Sosiaaliin taitoihin kuuluu myös kyky ymmärtää muiden mielialoja. (Keltikangas-Järvinen 2012, 49-50.)

Perusturvan syntyminen on lapsen myöhempään sosiaaliin taitoihin vaikuttava asia. Perusturvan tunne syntyy lapselle, kun hän kokee, että hänestä pidetään huolta. Lapsen kokema suhde äitiinsä ensimmäisten kuukausien aikana, heijastuu lapsen kokemukseensa itsestään. Lapsen kokiessa äitinsä turvalliseksi, luo se pohjan lapsen hyvälle itsetunnon. Jos taas äidin ja lapsen varhaisessa suhteessa on suurimmaksi osaksi negatiivisia kokemuksia, saattaa se olla vaaraksi lapsen itsetunnon kehitykselle. Lapsen varhaisella perusturvalla on siis vaikutusta lapsen kokemaan myöhempään itsetuntoon. Hyvä itsetunto ja -luottamus ovat muiden ihmisten kunnioittamisen ja arvostamisen kannalta olennainen edellytys. (Keltikangas-Järvinen 2010, 158-159.)

Sosiaalinen lapsi on kiinnostunut uusista ihmisistä, eivätkä uudet tilanteet pelota häntä. Lapsi katselee uteliaasti vieraita ja menee lähemmäksi, jos ei näe heitä kunnolla. Sosiaalinen lapsi ryhtyy helposti puhumaan vieraiden kanssa ja menee leikkimään muiden lasten kanssa, jolloin hän saa nopeasti heihin kontaktia. Sosiaalinen lapsi saa ympäristöltä ihastelua, kehuja ja kannustusta. Tällaista palautetta jokaisen lapsen tulisi saada. (Keltikangas-Järvinen 2010, 37.) Lapsen sosiaalisuus ei sinänsä johda mihinkään, vaan se herättää aikuisessa reaktion. Aikuisten tapa vastata sosiaalisuuteen, edistää lapsen kehitystä ja täten ympäristö muokkaa lapsen taipumukset tämän persoonallisuudeksi. Lapsen ottaessa kontaktia aikuiseen hymyilemällä, palkitsee aikuinen lapsen tulella tätä vastaan ja hymyilee takaisin. Täten lapsi oppii, kuinka ihmisiin otetaan kontaktia. (Keltikangas-Järvinen 2010, 38-39.)

Kaikkia lapsia ei kuitenkaan ole varustettu korkealla sosiaalisuudella. Yksin leikkiminen on oma taitonsa, eikä lapsi halua aina leikkiä muiden kanssa. Aikuisen tehtävä on ohjata lasta leikkimään muiden kanssa, jotta lapsi saisi kokemuksen, että muiden kanssa leikkiminen on mukavaa. Tällöin lapsella olisi mahdollisuus saavuttaa yhdessäolon perustaidot. Alle kolmevuotiaista lasta ei saa painostaa ottamaan osaa leikkiin, sillä valmius tähän tulee, kun lapsi saa lisää ikävuosia. Lapsen kasvaessa ja vanhetessa tulee alkaa miettiä, kuinka esimerkiksi neljävuotias saataisiin leikkimään muiden

kanssa. Iän myötä lapsessa tapahtuva omaehtoinen kehitys on lapsen aivojen kypsymisen seurausta. On siis tärkeää antaa lapsen kehittyä rauhassa. (Keltikangas-Järvinen 2010, 45.)

Lapsen sosiaalisen kehittymisen kannalta ryhmä on tärkeä. Lapsen oma persoonallisuus ja tottumukset tulevat osaksi ryhmää ja jokainen ryhmään kuuluva osallistuu omalta osalta ryhmän toimintakulttuurin syntyyn. Keskinäinen kanssakäyminen sekä ryhmässä tapahtuva vuorovaikutus ovat erilaisia tekoja sekä vuoropuhelua ja -kuunte-
lua. Kanssakäyminen antaa ryhmän jäsenille myös mahdollisuuden ymmärtää itseään yksilönä. (Kölhi & Vuorinen 2015, 47-48.)

Lapsen hermoston kehityksen kannalta kokemus vastavuoroisuudesta on välttämätön. Kehityksen varhaisvaiheessa lapsen hermosto on rajallinen, joten vanhemman on autettava lasta ärsykkeiden säätelyssä. Lapsen hermosto vaatii kehittyäkseen ärsykeitä ja hoivasuhteen myötä saatu hyvä hoiva on stressinsäätelyn kehityksen kannalta tärkeää. Hoivasuhteessa vanhemman ja lapsen yhdessä koetut ilon hetket edesauttavat lapsen kehitystä. (Wahlman-Neuvonen & Hannonen 2015, 26-27.) Nykypäivän tutkimukset osoittavat, että lapsen ikävuodet 2-3, 5-6 sekä 11-13 ovat erityisen herkkiä kiintymyssuhteen muodostamiselle. Näiden ikävuosien aikana stressihermosto kehittyy eniten. Lapsi kiintyy perheenjäseniinsä sekä ihmisiin, jotka osoittavat kiinnostustaan lasta ja hänen kehitystään kohtaan. (Kölhi & Vuorinen 2015, 36.) 6-7 vuoden ikäisenä lapsi tarvitsee turvalliset olosuhteet ja aikuisen asettamat rajat, jotta hän saa mahdollisimman hyvän perustan uudelle kehitysvaiheelleen. Näiden vuosien aikana lapsi alkaa epäillä osaamistaan, tuntee alemmuutta sekä verrata itseään muihin. Näihin lapsen tuntemuksiin parhaiten auttavat kehuminen, kannustaminen sekä huomion kiinnittäminen onnistumisiin ja niihin asioihin, jotka jo lapsen osalta toimivat. (Kölhi & Vuorinen 2015, 37-38.)

2.2 Lapsen kehityksen perustarpeet

Robert Emden (1985) on luokitellut lapsen kasvun edellytykset seitsemään perustarpeeseen. Oleellista lapsen kasvun ja kehityksen kannalta on lapsen tarpeiden sekä kas-

vun tuen tyydyttäminen ihmissuhteen avulla. Vanhemman emotionaalinen ja toiminnallinen kiintymys, sitoutuminen vanhemmuuteen sekä rakkauden antaminen ovat kehittyvälle ja kasvavalle lapselle olennaisessa osassa. Kiintymys ilmenee monin eri tavoin, pienin ja suurin elein. Se on toisen huomioon ottamista, halaamista, käsikädessä kulkemista ja välittämistä. (Tamminen 2004, 73-75.)

Yksi lapsen kasvun perustarpeista on hoivan tarve. Vanhemman tarjoamat ravinto, uni, puhtaus sekä lämpö ovat sekä psyykkistä että vuorovaikutuksellista fyysistä hoivaamista. Nämä tarpeet ovat yksilön iästä, elämäntilanteesta sekä kehitysvaiheesta riippuvaisia. Vanhemman ja lapsen välisen suhteen perusta luodaan hoivaamalla. Myös lapsella on tarve onnistua antamaan jotain hoivaavaa vanhemmalleen. (Tamminen 2004, 77-79.)

Inhimillinen turva on myös yksi lapsen kasvun perusedellytyksistä. Fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turva suojaavat lapsen kasvua. Vanhemmat pyrkivät estämään lasta joutumasta fyysisten vaarojen kohteeksi esimerkiksi estämällä lasta putoamasta pöydältä. Lapsia suojellaan negatiivisilta tunteilta, pelolta ja turvattomuudelta. Sosiaalista turvaa tuo jo se, että lasta opetetaan tulemaan muiden ihmisten kanssa toimeen, mitä ajatella tutuista ja vieraista sekä millaisten kavereiden kanssa saa viettää aikaa ja millaisia tilanteita tulee välttää. (Tamminen 2004, 81.) Lapsi tarvitsee vanhemmiltaan myös sääntöjä, rajoja, kontrollia ja kuria. Lapsen haluille, tahdolle ja tunteille asetetaan rajat ja jokapäiväisen kontrollin myötä lapsi harjoittelee sekä sisäistää itsensä hallintaa. Lapsen oppiessa hallitsemaan omaa elämäänsä antaa se mahdollisuuden itsekontrolliin eli kykyyn itsenäiseen elämään. Kun lapsella on rajat, hän kokee, että hänestä huolehditaan ja välitetään. (Tamminen 2004, 95-96.)

Lapsi tarvitsee kasvunsa tueksi tunteiden jakamista sekä säätelyä. Tunteiden jakaminen tuo mielihyvää ja se on vuorovaikuttamista. Lapsi tarvitsee vanhempaa tunteidensa käsittelyssä, hallinnassa, ymmärtämisessä sekä säätelyssä. (Tamminen 2004, 87.)

Lapsen oppimisen tarve on kaiken kasvun ehto. Kokonaisvaltaisen käsityksen elämästä lapsi oppii ihmissuhteiden kautta, mikä on erittäin merkittävä osa lapsen oppimisen tarvetta. Lapsi opettelee kävelemään ja puhumaan varhain. Mahdollisimman

pian lapsen tulee myös oppia tulemaan toimeen sekä itsensä että muiden kanssa. Lapsen on opeteltava jo varhain, miten selvitä vuorokauden jokaisena hetkenä. Jokaisen on opittava, miten ja millä tavoin elää omaa elämäänsä. (Tamminen 2004, 90.) Mitä enemmän lapsi leikkii, paneutuu epätodellisuuteen ja on vuorovaikutuksessa vanhempansa kanssa, sitä paremmin lapsi ymmärtää, sietää sekä kestää todellisuutta. Lapsi siis oppii leikin avulla sietämään todellisuutta. Jotta lapsi ymmärtää todellisuutta, tulee hänen hallita leikkiä sekä ymmärtää, mikä on totta ja mikä ei. Leikkiminen kasvattaa lapsen luovuutta, ymmärrystä sekä kykyä ajatella toisin. Leikin sekä esimerkiksi liikuntaharrastuksen avulla lapsi oppii hallitsemaan kehoaan. Leikki opettaa lasta myös sosiaalisille tavoille hänen leikkiessään muiden kanssa. (Tamminen 2004, 92-93.)

2.3 Vanhemman merkitys

Vanhemman tulee huomioida ja tyydyttää kaikki edellä mainitut lapsen kasvun ja kehityksen perustarpeet, joiden kautta vanhempi tietoisesti myös kasvattaa lastaan (Tamminen 2004, 74).

Tunne ympäristön jatkuvuudesta sekä ennakoitavuudesta on lapsen kannalta erityisen tärkeää, sillä ennakoimattomat muutokset voivat olla haastavia lapselle, jolla on vain vähän suojaavia tekijöitä, voivat olla erittäin haastavia. Lasten mielenterveyden perustana on turvallinen, ennakoitava arki, jonka aikana lapsi saa osallistua sekä ratkoa iänmukaisia haasteita. (Santalahti & Marttunen 2014, 187-188.)

Vanhempien tulee olla tietoisia lapsen vahvuuksista ja voimavaroista sekä tukea lasta esimerkiksi ohjaamalla hänet oikeaan harrastusryhmään, jossa lapsi tapaa samanhenkisiä yksilöitä. Haastavia asioita kohdatessa, kuten matematiikan oppiminen, vanhempi tukee ja kannustaa lasta, jotta lapsen itsetunto ja koulunkäynti kärsivät mahdollisimman vähän. (Sinkkonen 2012, 23-24.)

Vanhempien tehtävänä on osoittaa lapselle rakkautta sekä nähdä lapsi sellaisena kuin hän on. Hyvinä ja huonoinakin hetkinä vanhempien on annettava lapsen olla oma itsensä. Vanhempien tulee osoittaa lapselle, että hänet hyväksytään sekä huomataan,

esimerkiksi niin, että vanhempi tekee jotain lapsensa kanssa. Kun lapsi tulee nähdyksi ja hänen tarpeisiinsa vastataan, vahvistaa se täten lasta. Jos lapsi kokee, että hänellä on lupa olla oma itsensä, luo tämä pohjan lapsen itsetunnolle. Hyvän itsetunnon omaava tuntee olevansa hyvä ja hän kelpaa myös silloin, kun on tehnyt jotain väärin. (Lund 2006, 24-26.) Vanhemman tulee ymmärtää lasta ja hänen tarpeitaan sekä vastata niihin. Näin vanhempi opettaa lasta vastavuoroisuuteen. Lapsi oppii ajan myötä huomioidaan muita sekä olemaan mukana vuoropuhelussa, lapsi kuuntelee, kun toiset puhuvat ja toisin päin. Täten lapset saavat kokea vastavuoroisuuden kokemuksia. (Kabat-Zinn & Kabat-Zinn 2011, 220-221.)

Lapsen persoonallisuus rakentuu vanhemmilta tulleiden hoivaavien sekä turvallisten osa-alueiden avulla, jotka lapsi sisäistää kehityksensä aikana. Tämä on yksi kasvun tukemisen tavoitteista. Täten näiden osa-alueiden avulla lapsi osaa pitää itsestään huolta elämänsä tulevina vuosina. (Sinkkonen 2012b, 15.)

3 LAPSEN KEHITYSTÄ VAARANTAVAT TEKIJÄT

Hyvinvointierot ja syrjäytymisen juuret ilmenevät jo lapsen varhaisemmissa elämäntavoiheissa ja ongelmat voivat periytyä sukupolvelta toiselle. Hyvinvoinnin tukeminen tulisi siis aloittaa jo varhain ja yhteiskunnan ulkopuolelle ajautuminen tulisi pysäyttää ennen ongelmien syntyä. (Paananen & Gissler 2014, 208.)

3.1 Riskitekijät

Riskitekijöille altistuminen voi näyttäytyä lapsen epäsuotuisana kehityksenä. Esimerkiksi lapsen kaltoinkohtelu, kiusaamiskokemukset, lukivaikeudet, äidin raskaudenaiheinen päihteiden käyttö, perheristiriidat ja köyhyys ovat riskitekijöitä, jotka vaikuttavat negatiivisesti lapsen kasvuun ja kehitykseen. (Santalahti & Marttunen 2014, 188.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen Kansallinen syntymäkohortti 1987 -tutkimuksessa seurattiin noin 60 000 lasta ja heidän kehitystensä alkaen vuodesta 1987, lapsen

sikiökaudelta aina ikävuoteen 21 asti. Vaikka suurin osa nuorista voi hyvin, tutkimus osoitti, että sukupolvelta toiselle periytyvä huono-osaisuus sekä muut ongelmat muodostavat yhteiskunnallemme monitahoisen taakan. (Paananen & Gissler 2014, 208.)

Vanhemman alkoholin liikakäyttö aiheuttaa puutteita lapsen huolenpitoon ja hoivaan. Alkoholin kulutuksen myötä lapsen kiintymyssuhteiden kehitys vaarantuu ja kuva roolimallista vääristyy, jolloin lapsi luulee liikakäytön olevan hyväksyttävää. Vanhemman tupakointi, alkoholin käyttö sekä sosioekonominen asema luovat lapselle roolimallin kuvan, jonka myötä lapsi todennäköisesti valitsee itsekkin terveyden kannalta epäedullisia valintoja. (Kaikkonen, Mäki, Murto, Pentala, Hakulinen-Viitanen & Laatikainen 2014, 164.) Vanhemman taloudelliset ongelmat ovat peilattavissa lapsen vastaaviin ongelmiin, esimerkiksi vanhemman saadessa toimeentulotukea, useimmiten myös lapsi joutuu turvautumaan toimeentulotukeen. Vanhemman mielenterveysongelmat, vakava sairastuminen tai kuolema ovat tutkimuksen mukaan yhteydessä lapsen mielenterveyden sekä myöhemmän hyvinvoinnin ongelmiin. Myös lapsuuden olosuhteilla on merkittävä vaikutus hyvinvointiin lapsen kasvaessa ja kehittyessä. Lapsen koulunkäynnin ja mielenterveyden ongelmat lisääntyivät vanhempien työttömyyden, taloudellisten ja terveydellisten vaikeuksien myötä. Kodin ulkopuolelle sijoittamisen riski kasvoi myös näistä vanhempien vaikeuksista johtuen. Vanhempien ongelmat siis kasaantuvat ja ongelmat jättävät näkyvän jäljen lapsen hyvinvointiin. (Paananen & Gissler 2014, 209, 212-213.)

3.2 Lasten ja nuorten syrjäytyminen

Syrjäytyminen määritellään huono-osaisuuden kasautumisena siten, ettei ihminen kykene osallistumaan yhteiskunnan toimintaan elämänhallintaa koskevien ongelmien, työttömyyden sekä puutteellisen koulutuksensa vuoksi (Kajantie, Hovi, Eriksson, Laivuori, Andersson & Räikkönen 2013, 23). Syrjäytymisvaarassa olevia nuoria on kymmeniä tuhansia, joka vastaa 10-20 prosenttia suomalaisista nuorista (Pulkkinen & Kanervio 2014, 139).

Syrjäytymisen taustalla voi olla monia syitä. Usein syrjäytymisen ja koulunkäynnin keskeyttämisen taustalla on yksinhuoltajuus tai vanhempien alhainen koulutustaso.

Muita syitä ovat lapsen oppimisvaikeudet, heikko motivaatio ja kielteiset ajattelutavat koulua ja oppimista kohtaan. (Nurmi 2011.) Tilastokeskus on tilastoinut lukuvuodelta 1999/2000 lukuvuoteen 2016/2017 asti peruskoulun koulupudokkaiden määrän Suomessa. Oppivelvollisuuden kokonaan laiminlöi lukuvuotena 2016/2017 yhteensä 73 oppilasta. Tähän lukuun lasketaan sellaiset oppivelvollisuusikäiset, luokka-asteesta riippumatta, jotka eivät osallistuneet lainkaan peruskouluopetukseen lukuvuoden aikana. Oppilaita, jotka ovat eronneet ilman peruskoulun päättötodistusta, oli lukuvuonna 2016/2017 yhteensä 314. Nämä oppilaat eivät ole suorittaneet peruskoulun oppimäärää kokonaan ja he ovat oppivelvollisuusiän ohittaneita. (Suomen virallinen tilasto: Koulutuksen keskeyttäminen 1999/2000-2016/2017.)

Sitra ja Terveystieteiden tutkimuskeskus, THL ovat nostaneet esille neljä merkittävintä syrjäytymisen riskitekijää. Lapsen oman kouluttautumisen kannalta vanhempien matala koulutustaso tuottaa lapselle selvän syrjäytymisriskin. Lapsen kehitykseen sekä olosuhteisiin vaikuttavat vanhempien tai vanhemman päihde- ja mielenterveysongelmat. Mikäli perhe tarvitsee pitkäaikaisesti toimeentulotukea, kuormittaa se perheen taloudellista tilannetta. Lapseen ja hänen arkensa oloihin vaikuttaa myös suuresti jokin muutos perheessä, kuten vanhempien ero tai kuolema. Edellä mainittujen riskitekijöiden painoarvon vaihteluun vaikuttavat riskitekijöiden samanaikaisuus, pitkittyminen sekä yhtäjaksoisuus. (Dahl 2018.)

Nuoret kokevat syrjäytymisen ennen kaikkea yksinäisyytenä. Syrjäytyminen kaventaa elämänvalintoja, jolloin ihmissuhteiden lisäksi instituutioista sekä yhteiskunnan valtavirrasta jäädytään ulkopuolelle. (Aaltonen, Berg & Ikäheimo 2015, 9.) Me-säätiön julkistamien laskelmien mukaan tällä hetkellä Suomessa on 65 941 syrjäytynyttä nuorta, jotka ovat iältään 15-29 vuotiaita. Tämä määrä vastaa yhtä ikäluokkaa. Me-säätiön mukaan suurimmalla osalla ongelmat olivat tunnistettavissa jo peruskoulussa. Me-säätiö julkaisi 22.3.2018 Luokkakuvan vuosimallia 2018, joka antaa kuvan siitä, miltä peruskoulun luokka tänä päivänä näyttää. Luokkakuva paljastaa, että oppilaille on tukea saatavilla, mutta oppilaiden saama tuki ei kohdistu heidän varhaisiin ikävuosiinsa. Oppilaan kokonaisvaltaista tilannetta ei oteta usein huomioon, sillä ongelmat ovat muodostuneet sekä koulussa että sen ulkopuolella. (Me-säätiön www-sivut n.d.) Me-säätiön mielestä syrjäytymisen ehkäisemiseksi oppilaat tarvitsisivat ympärilleen

vastuullisia aikuisia, jotka tukevat lapsia sekä yhteisön, joka antaa kuulumisen tunteen ja toimintaa, jonka lapset kokevat mielekkääksi (Sullström 2018).

4 LAPSIPERHEEN HYVINVOINTI

Vastuu lapsen terveydestä ja hyvinvoinnista sekä kasvatuksesta on ensisijaisesti vanhemmilla. Tarpeen vaatiessa lapset ja perhe saavat tukea kunnan järjestämistä palveluista. (Perälä, Salonen, Halme & Nykänen 2011, 17.) Kuntalain mukaan (410/2015) kunnalla tai kuntayhtymällä on vastuu järjestää kuntalaisille palveluita, jotka se tuottaa joko itse tai hankkii ulkopuoliselta palvelujen tuottajalta (Kuntalaki 410/2015, 9§).

4.1 Palveluja riittävästi kaikille

Lasten ja perheiden palvelut pyrkivät tunnistamaan tuen tarpeen varhaisessa vaiheessa ja ajoittamaan tuen mahdollisimman oikea-aikaisesti. Sosiaali-, terveys- ja opetuspalveluiden tarjoama tuki tunnetaan monin eri termein, mutta kaikkia palveluita yhdistävä tavoite on lasten ja perheiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä voimavarojen vahvistaminen. Palveluiden avulla pyritään myös lasten otolliseen kasvuun ja kehitykseen. (Perälä ym. 2011, 17.)

Lapsilla ja heidän perheillään on oltava tasa-arvoinen mahdollisuus saada julkisia peruspalveluja sekä perusturvaa ikäluokasta riippuen. Lasten ja perheiden hyvinvoinnin edistämisen ja terveyserojen kaventumisen kannalta palvelujen tulisi olla ennaltaehkäiseviä, hyvin toimivia ja ne tulisi olla kaikkien saatavilla. Tämän lisäksi koko perheelle tarjottavaa palvelua, kuten perhetyö sekä kasvatus- ja perheneuvonta, tulisi olla riittävästi saatavilla. Julkisia palveluja täydentää kolmannen sektorin tarjoamat terveyttä ja hyvinvointia edistävät palvelut. (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2017, 15.)

Nykypäivän palvelujärjestelmä on saanut paljon kritiikkiä siitä, ettei se vastaa lasten, nuorten ja perheiden avuntarpeisiin. Palvelujärjestelmä ei kohtaa kaikkien tarpeita,

eikä vastaa riittävässä määrin lapsen kasvuun sekä kehitykseen. Ongelmallisena nähdään myös vanhempana toimimiseen liittyviin haasteisiin vastaaminen. Perheet, joilla riskit, huolet sekä ongelmat syntyvät varhain ja kasautuvat sekä muuttuvat vuosien mittaan vaikeiksi ongelmiksi, ovat vaarassa, sillä palvelurakenne ja sen toimintatapa ovat laadultaan sektori- ja asiantuntijakeskeisiä. (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2017, 15.)

Viime vuosina lastensuojelun sekä lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen kustannukset ovat lisääntyneet, joten palvelujärjestelmää kehittäessä ennaltaehkäisevä työ on avainasemassa. Tämän lisäksi yhä useammin on siirrytty voimavarakeskeisempään ajattelumalliin ongelmalähtöisen näkökulman sijaan. Sen sijaan, että lasta tai nuorta tuettaessa keskityttäisiin tiettyyn ongelmakäyttäytymiseen, tulisi keskittyä riski- ja suojaaviin tekijöihin. (Appelqvist-Schmidlechner ym 2017, 16.)

4.2 Moniammatillinen yhteistyö

Moniammatillisen yhteistyön käsite on monimerkityksinen, mutta yksinkertaistaen se voidaan ymmärtää asiantuntijoiden yhteisenä työnä tai tehtävänä, jossa asiantuntijat yhdistävät osaamisensa ja tietonsa ratkaistessaan ongelmaa tai tehdessään päätöstä. Moniammatillisuuden myötä yhteistyöhön tulee monia eri näkökulmia. Sosiaali- ja terveysalalla moniammatillisen yhteistyön määritelmä korostaa asiantuntijoiden yhdessä luodun merkityksen mahdollisuutta ja asiakkaan hoitopolun huomioimista. Moniammatillinen yhteistyö sosiaali- ja terveysalalla on asiakaslähtöistä työskentelyä, jossa huomioidaan asiakkaan elämä kokonaisuudessaan. Asiantuntijat asettavat yhteisen tavoitteen ja käsityksen asiakkaan tilanteesta, tarpeesta ja ongelman ratkaisusta, jonka jälkeen työryhmä kokoaa tarvitsemansa tiedot sovitulla välineillä sekä toimintaperiaatteilla. Parhaan mahdollisen tuloksen saavuttamiseksi tulee asiantuntijoiden tunnistaa kaikkien jäsenien erityisosaaminen ja asiantuntijuus. Oleellista tämänkaltaisen työryhmän työskentelyn kannalta on vuorovaikutustaidot ja yksilöiden kyky käyttää niitä. (Isoherranen, Rekola & Nurminen 2008, 33-34.)

4.3 Vanhemmuuden tukeminen

Ei ole yhtä oikeaa tapaa toimia vanhempana. Täydellisyys ei ole tarpeen ja jokaisella on oma käsityksensä hyvästä vanhemmuudesta. Vanhemmuus muuttuu koko ajan lapsen kasvun ja kehityksen myötä. (Järvinen, Lankinen, Taajamo, Veistilä & Virolainen 2012, 125.)

Vanhempien näkökulmasta palveluiden pariin hakeutuminen ja avun pyytäminen saattavat osoittautua vaikeaksi. Oikean palvelun löytäminen voi olla haastavaa ja esimerkiksi moniammatillisuus saattaa vaikeuttaa kokonaisuuden hahmottamista ja sitä, miltä taholta apua oikeastaan voi hakea. Kynnys palveluiden hakemiseen saattaa olla myös liian korkea. Vanhempien aktiivisuus apua hakiessa merkitsee perheelle paljon. (Järvinen ym. 2012, 40.)

Vanhemmuuteen vaikuttavat monet muuttuvat tekijät, kuten vanhempien välinen suhde, elämäntilanne sekä perheen sisäiset ja ulkoiset voimavarat. Tietoisuus lapsen kasvusta ja kehityksestä, vuorovaikutussuhde lapsen kanssa sekä lapsen tarpeiden huomaaminen ja täyttäminen ovat perheen sisäisiä voimavaroja. Kun taas ulkoisia voimavaroja ovat sosiaalinen tukiverkosto sekä ammattiavun mahdollisuus. (Järvinen ym. 2012, 124.)

Vanhemmat haluavat lapselleen hyvää, mutta vanhemmuuteen liittyy riskitekijöitä, jotka saattavat vaikuttaa lapsen hyvinvointiin. Hyvinvointiin voivat vaikuttaa sosiaalinen eristäytyminen, puutteelliset peruselinelot tai vanhempien alhainen koulutustaso. Yleisempiä syitä ovat vanhemman päihderiippuvuus, psyykinen sairaus tai riittämätön kyky hoivata lasta. Jokainen vanhempi kokee joskus olevansa epävarma tai riittämätön, jolloin he tarvitsevat tukea vanhemmuuteen. Vanhemmat kokevat sosiaaliset suhteet ja niiden luoman verkoston tärkeiksi. (Järvinen ym. 2012, 127.)

Vanhempien omien ongelmien viedessä kaiken ajan, lasten tarpeiden huomioiminen saattaa jäädä vähemmälle. Vanhemman ja lapsen välillä tulee aina olemaan suhde ja se onkin lapselle erityisen tärkeä. Lapsen ja vanhemman vähäinkin suhde on paljon parempi kuin mielikuvituksen tasolle jäänyt kuva suhteesta. Lapsen tulee saada olla

lapsi, vaikka perheessä olisikin ongelmia esimerkiksi vanhempien kesken. Vanhemmat eivät aina ole tietoisia, kuinka paljon riitely ja parisuhdeongelmat rasittavat lasta. Riski lapsen mielenterveysongelmille kasvaa ja lapsi voi oireilla esimerkiksi ahdistuneisuutena, käytös- tai syömishäiriöinä. Avo- tai avioerot yleistyvät ja lapselle tilanne on aina vaikea. Turvattomuuden, hylkäämisen ja pelon tunteet voivat vaivata lasta pitkien eroprosessien aikana, joten avun tarve erotilanteissa on suuri. (Järvinen ym. 2012, 128-129.)

THL on julkaissut vuonna 2011 raportin tutkimuksestaan, joka on toteutettu alle 9-vuotiaiden lasten vanhempien näkökulmasta. Tutkimuksessa on tarkasteltu lasten ja perheiden palveluiden tarvetta, avun saantia, käyttöä, laatua ja yhteensovittamista. (Perälä ym. 2011, 23) Tutkimus nosti esiin vanhempien huolet, jotka koskivat lasta sekä vanhempana toimimista. Lapsen osalta vanhemmat olivat eniten huolissaan lapsen fyysisestä terveydestä, psykososiaalisesta kehityksestä ja terveydestä, tunne-elämästä sekä sosiaalisista suhteista. Vanhemmat olivat omalta osalta huolissaan eniten omasta jaksamisesta, tätä mieltä olivat yli puolet vastaajista. (Perälä ym. 2011, 37, 73.) Vanhempien näkökulman mukaan viimeisen vuoden aikana tavallisimpia avun saannin aiheita olivat lapsen terveys, tuki lapsen hoitoon ja kasvatukseen sekä henkinen tuki ja arjessa jaksaminen. Suurin osa, eli 60-78% lapsestaan huolestuneista vanhemmista, oli sitä mieltä, että tukea saatiin riittävästi ja parhaiten tukea oli tarjolla huoliin, jotka koskivat oppimista ja oppimisvaikeuksia sekä lapsen fyysistä terveyttä. Toisaalta vanhemmat kokivat, että tuki oli riittämättömintä lapsen psykososiaaliseen kehitykseen ja terveyteen sekä käytökseen ja tunne-elämään liittyvissä huolissa. Vanhemmat kokivat myös, että vanhempana toimimisen huoleen saatu avun riittävyys vaihteli suuresti yksittäisten huolien osalta. (Perälä ym. 2011, 42, 74.) Kaiken kaikkiaan vanhempien yleisvaikutelmat lasten ja perheiden palveluista olivat suurimmaksi osaksi myönteisiä. (Perälä ym. 2011, 86.)

4.4 Lapsiperheiden palvelut

Suomen lait ovat määrittäneet palveluita, joita kunnan tulee kuntalaisille tarjota. Perheille tarjottujen palvelujen ollessa kuntakohtaisia, voi niiden kirjo vaihdella kuntien välillä hyvinkin paljon. Perhetyötä tekeviä tahoja on Suomessa monia ja seuraavaksi

esittelyssä on yleisimpiä palveluita, joista suuri osa on maksuttomia. (Vilen, Hansen, Janhunen, Kytöpuu, Salo, Seppänen, Seppänen & Tapio 2010, 29.)

Äitiys- ja lastenneuvolalla on tärkeä rooli lapsen kehityksen ja kasvun sekä perheen terveyden ja hyvinvoinnin kannalta. Neuvolapalvelut ovat maksuttomia ja ne ovat perheen matkassa jo lapsen odotusvaiheessa. Neuvolatyö painottuu vanhemmuuden tukemiseen sekä koko perheen psykososiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen esimerkiksi perhevalmennuksen ja vertaisryhmien avulla. Neuvoloissa saattaa toimia myös perhetyöntekijä, joka kartoittaa perheen kokonaistilanteen sekä tarjoaa apua vanhemmille esimerkiksi arjen hallintaan. Perhetyöntekijä voi ohjata perheen myös muun avun piiriin, jos näkee tämän tarpeelliseksi perheelle. Äitiys- ja lastenneuvolan sekä varhaiskasvatuksen kanssa yhteistyötä tekevät perusterveydenhuollon psykologit, niin sanotut neuvolapsykologit. Psykologi käsittelee vanhempien kanssa synnytykseen liittyviä pelkoja sekä auttaa vanhemmuuteen liittyvien ajatuksien ja tunteiden kanssa. Psykologi on myös mukana lapsen kehityksen eri vaiheissa tekemällä kehitystasoarvioita, tutkimalla lapsen erityistarpeita sekä toteuttamalla lapsen kuntoutusta yhdessä muiden tahojen kanssa. Lapsiperheen kohdatessa kriisin tai ongelmatilanteen, kuten lapsen tai perhesuhteiden ongelmat, perhe voi hakeutua kasvatus- ja perheneuvolaan saadakseen tukea. Moniammatillinen työryhmä auttaa perhettä monen eri asiantuntijan, esimerkiksi sosiaalityöntekijän, sairaanhoitajan, psykiatrin, psykoterapeutin sekä puhe- ja toimintaterapeutin, voimin. (Vilen ym. 2010, 29-31.)

Päivähoito, esiopetus ja kouluikäisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminta ovat suomalaisille tarjottuja varhaiskasvatuspalveluita. Niitä ovat myös avoimen varhaiskasvatuksen eri muodot, kuten avoimet päiväkodit, perhekerhot sekä puistotoiminta. Varhaiskasvatuksen piirissä tapahtuva perhetyö on perheiden kohtaamista ja eri tahojen työntekijöiden tekemän perhetyön taustalla on ajatus kasvatuskumppanuudesta. Perheet kohdataan joko avoimen tai ryhmämuotoisen toiminnan parissa ja tämä voidaan nähdä ennaltaehkäisevänä perhetyönä. (Vilen ym. 2010, 30.)

Oppilashuoltoryhmä on koulussa toimiva moniammatillinen työryhmä, joka tekee töitä koko koulun hyvinvoinnin eteen. Hyvinvoinnin edistämisen lisäksi oppilashuoltoryhmä työskentelee erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden tukemiseksi. Yleensä työ-

ryhmän jäseninä toimivat rehtori, erityisopettaja, opinto-ohjaaja, koulupsykologi, -kuraattori ja -terveydenhoitaja, mutta kokoonpano saattaa vaihdella kouluittain. Koulussa tehty perhetyö pyrkii tukemaan perhettä eri tavoin, kuten verkostoitumalla muiden perhettä auttavien tahojen kanssa. (Vilen ym. 2010, 30.)

Lapsiperheiden kotipalvelu tarjoaa apua arjen eri askareissa ja tilanteissa. Perhe voi saada apua lastenhoidossa, huolenpidossa, siivouksessa tai missä tahansa asumiseen ja arkeen liittyvässä toiminnossa. Palvelu auttaa perheitä selviämään vaikeista ajoista sekä ennaltaehkäisemään vanhempien uupumusta tarjoamalla apua suoraan kotiin. Kotipalvelu on maksullista, mutta perheen maksukyky otetaan huomioon. (Vilen ym. 2010, 31-32.) Kotipalvelun lisäksi sosiaalipalveluiden tarjoama perhetyö on sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukainen palvelu, jonka tavoitteena on tukea perheen hyvinvointia. Perhetyö ei edellytä lastensuojelun asiakkuutta, vaan apua voi saada perhe, joka tarvitsee tukea vanhemmuuteen, perheen toimintakyvyn ylläpitämiseen, syrjäytymisen ehkäisemiseen tai perheen sosiaalisen verkoston laajentumiseen. (Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut 2018.) Perhetyöllä ei ole tiettyä määritelmää, mutta yleisesti perhetyötä on kaikki perheen kanssa tehtävä työ. Perhetyön käsite ja perhetyöntekijän ammattinimike eivät ole laillistettu. Useimmiten perhetyöntekijät ovat sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinnon omaavia sosionomeja, mutta perhetyötä voi tehdä myös muun ammattinimikkeen omaava henkilö. Sosiaalityö, päivähoito, neuvola, kotipalvelu ja seurakunta toimivat hyvinä esimerkkeinä tahoista, joilla tehdään töitä perheen hyväksi ja heidän kanssaan. Perhetyön tuen kohteena saattaa olla jokainen perheenjäsen tai vain osa perheestä. Oletettua kuitenkin on, että koko perhe hyötyy perheen kanssa tehdystä työstä. (Vilen ym. 2010, 24-27.)

Paikallisseurakunnat, seurakuntayhtymät ja Perheasiain neuvottelukeskus järjestävät evankelisluterilaisen kirkon tekemää perhetyötä, joka on suurimmaksi osaksi maksutonta. Seurakunnat ja seurakuntayhtymät järjestävät sekä lapselle että koko perheelle suunnattua toimintaa. Päiväkerhot ja iltapäiväkerhot ovat lapsille järjestettyä toimintaa, mutta toiminnasta hyötyy lapsen lisäksi koko perhe. Perheet voivat ottaa osaa esimerkiksi perhekerhoon, järjestetyille kursseille, retkille ja leireille. Perhetyöstä vastaava henkilö, useimmiten diakoni tai diakoniatyöntekijä, pyrkii etsimään perheitä,

jotka eivät normaalisti ota osaa seurakunnan viikkotoimintaan. Vanhemmuutta pyritään vahvistavamaan mahdollisimman ennaltaehkäisevästi esimerkiksi päivystämisen, kotikäyntien ja verkostotyön avulla. (Vilen ym. 2010, 32-33.)

Myös yhdistykset ja järjestöt tarjoavat perheille palveluitaan. Paikallisella tasolla tehdyt projektiluotoiset kehittämishankkeet tarjoavat perheille tukipalveluita. Näitä projekteja auttaa rahoittamaan usein jokin ulkopuolinen taho, kuten Euroopan Unioni tai Raha-automaattiyhdistys, RAY. Suuremmat, valtakunnalliset järjestöt, kuten Mannerheimin lastensuojeluliitto, Perhehoitoliitto sekä Suomen Mielenterveysseura, tarjoavat myös monenlaista tukea lapsiperheille; nettipalveluita, auttavia puhelimia, vertaisryhmiä sekä kohdennettua perhetyötä muun muassa. (Vilen ym. 2010, 33.)

5 ICEHEARTS RY

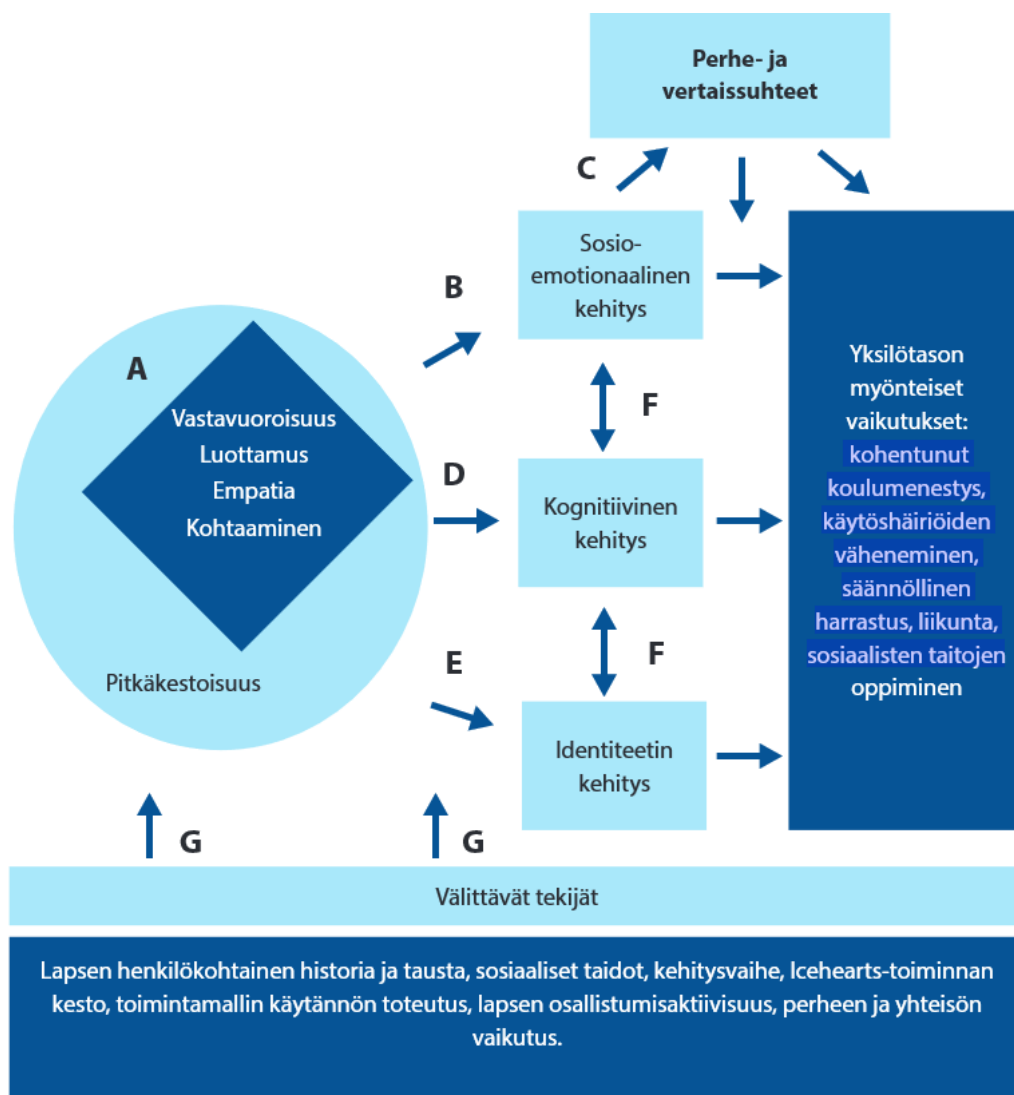
Icehearts ry perustettiin Vantaalla Ilkka ja Ville Turkan voimin. Yhdistyksen tarkoituksena on ollut jo vuodesta 1996 auttaa syrjäytymisvaarassa olevia lapsia joukkueurheilun avulla. Nykyisin Icehearts-joukkueita on jo 41 ja toiminnan mukana on 600 lasta ja nuorta. Icehearts on levittänyt Suomessa monelle eri paikkakunnalle ja järjestön toimintaa ohjaa halu antaa mahdollisimman monelle lapselle mahdollisuus harrastaa ja kuulua yhteisöön. Icehearts-joukkueita pyörittävät kasvattajat, joka työskentelee lapsen kanssa koulussa ja joukkueessa sekä yksilö- ja perhetyössä. (Icehearts ry:n www-sivut n.d.)

Icehearts-järjestö on lukuisasti palkittu organisaatio. Viimeisin palkinto on valinta vuoden positiivisimmaksi yhteisöksi 2018. Positiivarit raati palkitsi Icehearts ry:n 3.9.2018. Raati halusi antaa palkinnon järjestön pitkäjänteiselle toiminnalle, jossa toiminnan tärkein työkalu on mukana olevien aikuisten jokapäiväinen asenne. Icehearts ry on toiminnallaan myös saanut ennaltaehkäisevän lastensuojelutyön mielikuvan muutettua positiivisempaan suuntaan. (Icehearts ry:n www-sivut 2018.)

5.1 Icehearts-toiminnan keskeiset periaatteet

Icehearts-toimintamallin neljä keskeistä periaatetta ovat pitkäkestoisuus, henkilökohtaisuus, lapsilähtöisyys ja voimavarakeskeisyys sekä joustavuus. Icehearts-toiminnan aloittavat 6-vuotiaat lapset, jotka joko valitaan tai itse hakeutuvat yhdistyksen toimintaan. Tämä mahdollistaa sen, että lapset ja heidän perheensä saavat mahdollisimman varhaisessa vaiheessa apua, kun olemassa oleviin ja mahdollisiin ongelmiin puututaan varhain. Pitkäkestoisuuden myötä kasvattaja saa luotua luottamuksellisen suhteen lapseen ja tämän perheeseen, jolloin toimintamallilla on aikaa vaikuttaa lapseen ja hänen läheisiinsä sekä saavuttaa mahdollisia tuloksia. Icehearts-kasvattaja on sitoutunut Icehearts-työhön ja joukkueen lapsiin 12 vuodeksi, lasten täysi-ikäisyyteen asti. Jo yhden turvallisen aikuisen läsnäolo lapsen elämässä tukee tämän kehitystä sekä edesauttaa selviytymään hankalista oloista ja suurista ongelmista. Kasvattaja toimii lapselle roolimallina ja kasvattaja käyttää työnsä välineenä lapsen kanssa luotua vuorovaikutussuhdetta. Icehearts-työskentely on lapsilähtöistä, jossa lapsella on erityisasema. Työskentelyn kannalta on tärkeää, että kasvattaja pystyy erottamaan lapsen persoonan kaikkien ongelmien, diagnoosien ja käyttäytymisen seasta. Täten toiminta tukee lapsen positiivisen minäkuvan luomisessa. Lapsi nähdään toimijana, jonka vahvuuksiin ja resursseihin paneudutaan. Vahvuudet pyritään löytämään ja niiden avulla myös lapsen itsetunto alkaa rakentua. Icehearts-toiminta on kolmannen sektorin palvelu, mutta se tekee yhteistyötä julkisen sektorin kanssa. Moniammatillisuus on lapsen apuna, jolloin hänet osataan ohjata oikea-aikaisesti oikean tuen piiriin ottaen huomioon lapsen tarpeet. Kasvattaja on tavoitettavissa ympäri vuorokauden ja joustavan toimintansa myötä kasvattaja toimii lapsen kokonaisvaltaisen tilanteen asiantuntijana ja kolmannen sektorin edustajana lapsen muiden auttavien tahojen joukossa. (Suomen Icehearts ry 2017, 9-11.)

5.2 Icehearts-toimintamallin vaikuttavuus

Kuvio 1. Icehearts-toimintamallin vaikuttavuuden mekanismit (Suomen Icehearts ry 2017, 12)

Kuvio 1. koostuu mekanismeista, jotka ovat tiiviisti kytköksissä Icehearts-toimintaperiaatteiden kanssa. Kuvio on Icehearts ry:n mukailtu malli psykologi Jean E. Rhodesin lanseeraamasta nuorten mentorointimallista vuodelta 2005. (Suomen Icehearts ry 2017, 12.)

Icehearts-kasvattajan ja yksilön luoma sosiaalinen suhde on ensisijaisen tärkeää toimintamallin vaikuttavuuden kannalta. Pitkäkestoisuus ja vuorovaikutussuhteen dynamiikka edesauttavat kasvattajan ja pojan välisen siteen syntymistä ja jatkuvuutta. Vas-

tavuoroista, luottamuksellista ja empaattista vuorovaikutussuhdetta luonnehtii Icehearts-kasvattajan lapsilähtöinen sekä joustava ajattelutapa (osa-alue A). (Suomen Icehearts ry 2017, 13.)

Sosioemotionaalinen kehitys sisältää lapsen temperamentin, ihmissuhteiden, tunnekokemusten, tunteiden säätelyn sekä lapsen minäkäsityksen ja sisäisen maailman kehityksen (Psykologiliiton www-sivut 2017). Sosioemotionaaliset, kognitiiviset eli tiedolliset ja identiteetin vuorovaikutteiset kehitysprosessit syntyvät toimintamallin avulla saavutettujen positiivisten vaikutusten myötä. Kasvattajan huomioidessa, antamalla palautetta sekä opastaessa lasta vuorovaikutuksen tavoille tukee hän lasta käsittelemään tunteitaan (nuoli B). Icehearts-toimintamalli pohjautuu ajatukseen, jonka mukaan kasvattajan kanssa koetut positiiviset sosioemotionaaliset kokemukset auttavat lasta kohtaamaan elämänsä myötä tulleita sosiaalisia suhteita (nuoli C). Kognitiivisen kehityksen kannalta sosiaalisen tuen merkitys on suuri (nuoli D). Yksilö saa muiden Icehearts-yksilöiden ja kasvattajan vuorovaikutuksen myötä uudenlaisia ajatusmalleja ja sen myötä yksilöstä tulee avoimempi aikuisen ilmaisemille arvoille, opetuksille sekä näkökulmille. Suhde kasvattajaan auttaa lasta myös tämän identiteetin kehityksessä (nuoli E). Kasvattaja tukee lasta tämän vahvuuksien ja voimavarojen tunnistamisessa ja kehittämisessä. Kasvattajan tuen avulla lapsen itsetunto, pystyvyyden tunne ja minäkäsitys kehittyvät. Kasvattaja voi tuellaan saada lapsen ymmärtämään, millaisia mahdollisuuksia hänellä on tulevaisuudessa. (Suomen Icehearts ry 2017, 13.)

Kasvattajan ja lapsen suhteeseen sekä kehitysprosesseihin vaikuttavat useat toimintamallin ulkopuoliset välittävät tekijät esimerkiksi lapsen tausta sekä perhetilanne (nuoli G) (Suomen Icehearts ry 2017, 13-14).

5.3 Kokonaisvaltainen tuki lapselle ja koko perheelle

Lapsen apuna on parhaimmillaan moniammatillinen yhteistyö- ja tukiverkosto. Kasvattajan tulee luoda luottamuksellisia suhteita yhteistyötahojen ammattilaisten kanssa sekä toimia sillanrakentajana siten, että lapsi saa tarpeidensa mukaista tukea ja palveluja. Perheen ja koulun lisäksi sosiaalihuollon palvelut ovat keskeisimpiä yhteistyö-

kumppaneita. Näiden tahojen lisäksi nuorisotoimi, harrastetoimijat, poliisi sekä lastenpsykiatri voivat olla lapsen avun taustalla. (Vartiamäki & Niemelä 2013, 63.) Ulvilan Icehearts-joukkueiden kasvattajien mukaan moniammatilliseen yhteistyöryhmään kuuluvat edellä mainittujen tahojen lisäksi nuorisopoliklinikka, lääkärit, perheneuvola, tukihenkilöt, koulukuraattori sekä työpajat. Kasvattajat nostivat esiin myös Ohjaamon, joka aloitti toimintansa hiljattain Porissa. (Söderling & Ylinen henkilökohtainen tiedonanto 8.5.2018.)

Icehearts toiminnan taustalla on oletamus, jonka mukaan kaikkien lasten vanhemmat rakastavat lapsiaan. Perheiden ongelmia vaan ei ole saatu järjestymään riittävän aikaisin. Kasvattajien tarkoituksena ei ole korvata vanhempia tai huoltajia, vaan tukea perhettä auttamalla lasta. (Turkka & Turkka 2008, 23-24.) Kasvattajien tarkoitus valmentajina ei ole urheilumenestyksen tavoittelu. Valmentajina lapsille pyritään antamaan myönteisiä elämyksiä sekä sitoutumista toimintaan. (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2017, 53.)

Monien suomalaisten lasten ongelmana on se, etteivät he ole tervetulleita kouluun tai kotiin. Icehearts-joukkue antaa lapselle aikaa, huomiota ja tukea yhdessä toimimisen myötä. Toiminnan pitkäjänteisenä tähtäimenä on kasvaminen, kehittyminen sekä osallisuuden tunteen lisääminen. Icehearts tekee sosiaalityötä, jonka avulla lapsia kasvatetaan elämään. Lapset saavat toimia ja olla yhdessä, kasvaa osana yhteisöä, toimia ryhmänjäsenenä sekä ratkaista ongelmia keskustelun avulla. (Turkka & Turkka 2008, 75.) On olemassa vaikeita asuinalueita sosiaalisine ongelmineen, joissa lasten ja nuorten syrjäytyminen on voimakasta. Vanhempien päihde- ja mielenterveysongelmat sekä paineet arkisesta selviytymisestä vaikuttavat lasten ja nuorten käyttäytymiseen. Tällaisiin koteihin ja heidän arkeensa ylimääräisen aikuisen tuoma tuki on tervetullutta. Lapset sekä nuoret kokevat kasvattajan antaman tuen tärkeäksi, joten he ottavat sen vastaan. Kasvattaja, joka toimii lasten asuinympäristössä, auttaa kehittämään koko asuin ympäristöä. (Turkka & Turkka 2008, 114.)

Icehearts pyrkii tarjoamaan toiminnallaan mahdollisimman varhaisen ja pitkäaikaisen avun, vertaistuen, toiminnallisuuden sekä suhdeperustaisuuden. Nuoren rinnalla kulkeva kasvattaja on nuoren lähellä tämän kohdatessa haasteita, jolloin kasvattaja pystyy

nopeasti reagoimaan tilanteisiin ja kannustamaan nuorta kohtaamaan ongelmiaan. Organisaatio tekee tiiviisti yhteistyötä lasten perheen, koulun ja kunnan kanssa, täten Icehearts täydentää kunnan tarjoamia peruspalveluita. (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2017, 19.)

Icehearts-filosofiaan kuuluu tiiviisti ajatus siitä, että kun perhe voi hyvin, voi lapsikin hyvin. Lapsen osallistuminen Icehearts-toimintaan on huoltajan päätös, joten Icehearts-kasvattajan luoma suhde huoltajaan mahdollistaa perheen sitoutumisen Icehearts-toimintaan sekä tiiviin työskentelyn perheen kanssa. Toiminnan pitkäkestoisuuden ansiosta huoltajan ja kasvattajan välille syntyy luottamuksellinen suhde. Kasvattajan tekemään perhetyöhön kuuluu olla perheiden tukena. Perheiden tarpeet vaihtelevat kuten myös kyky ja halu ottaa vastaan apua. Esimerkiksi yksinhuoltajalle tarjottu tuki voi olla vanhemmuuden tukea ja kannustamista, kun taas maahanmuuttajaperhe saattaa tarvita apua peruspalveluiden kanssa. Kasvattaja on vanhemman keskustelukumppani, mutta hän myös pyrkii lisäämään vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta. Vuorovaikutuksen sekä lapsen ja vanhemman suhteen parantuminen mahdollistuu Iceheartsin järjestämien yhteisten retkien ja leirien avulla. Kasvattaja pitää huoltajaan yhteyttä puhelimitse ja vierailee tarpeen vaatiessa perheen kotona. Kasvattaja on perheen käytettävissä aina, kun tulee tarve. (Suomen Icehearts ry 2017, 25-26.)

5.3.1 Yksilötyö

Icehearts-kasvattajan työ lapsen ja nuoren kanssa tapahtuu yksilötasolla, koulussa, iltapäivä- sekä joukkue toiminnassa, jolloin kasvattaja edesauttaa yksilön suojaavien tekijöiden vahvistumista (Appelqvist-Schmidlechner ym. 2017, 52). Icehearts-työn pohjana toimii ajatus, jonka mukaan jokaisella lapsella oikeus tulla nähdyksi sekä kuuluksi. Lasten ja nuorten kanssa tehty työ tapahtuu eri tavoin tarpeesta ja tilanteesta riippuen, se voi tapahtua lapsen kanssa kahdestaan tai ryhmissä. Yksilölle opetetaan sosiaalisia taitoja sekä, kuinka toimitaan arkisissa sekä yhteiskunnan tilanteissa, esimerkiksi käyttämään julkisia liikenneväyliä, jonka myötä yksilön sosiaalinen ja emotionaalinen pääoma vahvistuvat. Lapsen kanssa työskentely on keskustelemista ja lapsen kuuntelemista. Tämänkaltaista yksilöllistä kohtaamista tarvitsevat kaikki Icehearts-lapset ongelmasta tai kriisistä riippuen. Tällöin kasvattajan jakamaton huomio

saattaa mahdollistaa keskustelun ongelmasta lapsen kanssa. Kahden kesken tehtyä työtä ovat myös erilaiset aktiviteetit, kuten uimahallissa tai jääkiekko-ottelussa käyminen. (Suomen Icehearts ry 2017, 24.)

5.3.2 Koulutyö ja iltapäivätoiminta

Lapsen kognitiiviset valmiudet ovat yhteydessä lapsen kehitykseen, terveyteen, koulumenestykseen ja jopa tulevaan työelämään. Lapsella ilmenevät oppimisvaikeudet voivat kasautuessaan motivaatio-ongelmiin ja pettymyksiin koulussa. Jotta lapsi ei koki enää epäonnistumisia, Icehearts-toimintamalli auttaa myös kouluympäristössä. Icehearts-koulutyön tarkoituksena on antaa lapselle aikuissuhde tämän kouluvuosien ajaksi sekä varmistaa lapsen edun toteutuminen kouluympäristössä. Tämä onnistuu Icehearts-kasvattajan ollessa ilmainen lisäresurssi lapsen koulussa. Koulutyö auttaa tukemaan lapsen oppimista sekä vahvistamaan osallisuutta. Icehearts-kasvattaja on läsnä sekä luokkahuoneessa että koulun retkillä ja muissa tapahtumissa. Kasvattaja toimii tiedonvälittäjänä koulun, kodin sekä palvelujärjestelmän välillä, tällöin lapsen kokonaisvaltainen tilanne on paremmin tiedossa jokaisella osallistuvalla taholla. Kasvattajan tehtäviin kuuluu myös lapsen oppilashuollollisiin palavereihin osallistuminen. Koulupoissaolojen ja koulupudokkaiden vähentämiseksi kasvattaja pitää yhteyttä säännöllisesti jokaiseen lapseen sekä auttaa koulukuljetuksissa. (Suomen Icehearts ry 2017, 30-32.)

Kaikki Icehearts-lapset eivät välttämättä tarvitse koulutyötä, vaan koulutyö on erityistä tukea tarvitseville lapsille. Lapselle haastavat siirtymävaiheet, esikoulusta alakouluun sekä alakoulusta yläkouluun, helpottuvat, kun tuttu kasvattaja on lapsen tukena vierassa ympäristössä. Kasvattaja on yhteydessä joukkueen lasten kouluihin ja kartoittaa lapsen tilannetta yhdessä henkilökunnan kanssa. Kasvattaja tarvitsee luvan tekevänsä koulutyöhön koulun rehtorilta, opettajalta sekä lapsen huoltajalta. Kasvattaja tekee yhdessä opettajan kanssa lukujärjestyksen, jonka mukaan kasvattaja tekee koulutyötä Icehearts-lapsien kanssa. (Suomen Icehearts ry 2017, 30-31.)

Iltapäivätoiminnan merkitys Icehearts-lapsille on suuri, sillä monella lapsella on vaikeuksia osallistua vapaa-ajan harrastustoimintaan ikätoveriensa kanssa. Yleensä iltapäivätoiminta on joukkueurheilemistä, leikkimistä ja läksyjen tekoa. Tavoitteena on jatkaa iltapäivätoimintaa neljänteen luokkaan asti, jolloin joidenkin lasten motivaatio koulun jälkeiseen toimintaan on laskenut. Icehearts-lasten kasvaessa iltapäivätoimintaa pyritään muuttaa harrastustoiminnaksi, joukkueurheiluksi, jota kasvattaja ohjaa. (Suomen Icehearts ry 2017, 36.)

5.4 Mitä harrastus voi antaa ja opettaa?

Lapsen pelatessa joukkueessa, kehittää se häntä ennen kaikkea ihmisenä. Joukkuepeleminen on verrattavissa elämään, sillä se opettaa jokaisen hallitsemaan elämän perustaitoja. On tietyt säännöt, joita tulee noudattaa ja, jotka auttavat nuorta kehittymään ihmisenä. Sosiaalisuus, yhteistyökykyisyys ja toisen huomioon ottaminen auttavat lasta tulevaisuudessa, kuten työelämässä. (Hämäläinen 2012, 28.)

Lasten vanhemmille pidettiin kysely vuonna 2014 koskien eri tahoja, jotka kehittävät lapsen sosiaalisia taitoja. Vanhempien mukaan urheilujoukkueessa toimiminen (83%) koettiin lähes yhtä tärkeäksi kuin kaverit (86%). Kolmanneksi eniten sosiaalisia taitoja kehittävät koulu (68%) ja vanhemmat (68%). (Kölhi & Vuorinen 2015, 48-49.)

Joukkueen sisäisen ilmapiirin avainasemassa on luottamus. Kun joukkueen sisällä sekä valmentajan ja yksilön välillä vallitsee luottamus, vuorovaikutus yhteisön sisällä on avointa. Tämän myötä yhteisössä vallitsee turvallinen ilmapiiri, yhteishenki ja välittäminen. (Hämäläinen 2012, 140.) Hyvä ilmapiiri motivoi, innostaa ja auttaa yksilöitä ylittämään itsensä. Toimivan yhteisön taustalla tärkeässä asemassa on myös toisista välittäminen ja toisten huomioon ottaminen sekä harrastuksen parissa että sen ulkopuolella. Välittäminen on toisen yksilön arvostamista ja hänen erilaisuutensa hyväksyntää. Jokainen yksilö on tärkeä, eikä kukaan ole parempi kuin muut. (Hämäläinen 2012, 56-58.) Joukkueessa pelaaminen opettaa välittämisen lisäksi huomioimaan ja kunnioittamaan toisia, mutta myös pitämään omia puoliaan. Nämä perustaidot antavat hyvät lähtökohdat työskentelemään missä tahansa yhteisössä. (Hämäläinen 2012, 28-29.)

Joukkue asettaa ennen toimintansa alkua yleensä tavoitteen, johon sitoudutaan ja, jota kohti joukkue pyrkii. Yksilön osalta tavoitteiden asettaminen eri elämänalueilla on vastaavanlaista. Täten yksilö kehittyy, ylittää omia rajojaan sekä kasvaa ihmisenä. Jokainen yksilö tarvitsee jotakin, mihin hän pyrkii. Tavoitteiden asettaminen on siis yksilön kehityksen kannalta tärkeä taito. (Hämäläinen 2012, 194-195.)

Joukkueurheilu auttaa kehittämään yksilöiden yhteistyökykyä. Ryhmässä toimiessa lapsia opetetaan ottamaan vastuuta omasta itsestään, omista teoista sekä mahdollisesti myös toisten toiminnasta. Joukkueen tavoitteet ja saavutukset joko saavutetaan tai jätetään saavuttamatta yhdessä, joukkueena. (Turkka & Turkka 2008, 99.) Ryhmänä toimiminen opettaa kohtaamaan sekä onnistumiset että epäonnistumiset. Kukaan ei ole yksin vastuussa lopputuloksesta ja epäonnistumiset opettavat käsittelemään pettymysten sietoa. Lapsi oppii, että epäonnistumisen jälkeen on yritettävä uudestaan, sillä aina ei voi onnistua. (Kölhi & Vuorinen 2015, 52-53.)

Lapsen rikkoessa yhteisiä pelisääntöjä tai tehdessä virheen, tulee aikuisen puhua asiasta hänen kanssaan. Kun lapsi ymmärtää tekonsa seurauksen, anteeksi pyytäminen on helpompaa ja tuolloin lapsi ottaa tilanteesta opiksi. Harrastus opettaa siis tietynlaista kurinalaisuutta. (Kölhi & Vuorinen 2015, 126.) Harrastus auttaa lasta toimimaan yhteisten sääntöjen mukaan. Tätä taitoa tarvitaan joukkueessa toimimisen lisäksi elämässä ylipäättänsä. Kerta toisensa perään paikalle tullaan ajoissa sekä toimitaan sääntöjen mukaan. (Kölhi & Vuorinen 2015, 52.) Vastavuoroisuus ilmenee harrastuksen parissa hyvien käytöstapojen muodossa, esimerkiksi, kun joku ryhmän jäsen puhuu, on muiden kuunneltava eikä puhua päälle (Kölhi & Vuorinen 2015, 50). Tämänkaltaisen toiminta luo lapselle turvaa sekä opettaa ohjeiden ja sääntöjen noudattamisen mielekkyyden. (Kölhi & Vuorinen 2015, 52.)

Kaiken kaikkiaan harrastus ja joukkueurheileminen eivät ole pelkästään kilpailemista. Joukkueurheilu kasvattaa yhteisöllisyyttä ja yksilö saa tuntea kuuluvansa joukkoon. Tämän lisäksi harrastus, lajista riippumatta, kehittää keskittymistä, sitkeyttä sekä kykyä sietää epäonnistumisia, ymmärtää, että joku oli rehdissä kisassa parempi. (Kölhi & Vuorinen 2015, 120.) Joukkuepeli opettaa yksilön sitoutumaan ja kiinnittymään

ryhmään, organisaatioon, johonkin itseä paljon suurempaan kokonaisuuteen. Joukkuepeli opettaa yhteistyön voimaa sekä toisten auttamisen kulttuuria. Harrastuksen myötä yksilö saa elinikäisiä ystävyys-suhteita sekä verkostoja. Harrastuksen myötä saaduista kokemuksista ja muistoista yksilö voi omaksua toimintatapoja työ- ja yksityiselämäänsä. (Kölhi & Vuorinen 2015, 125.)

6 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

Opinnäytetyön tehtävä oli selvittää teemahaastattelun avulla, mitä poika ja hänen perheensä ovat saaneet Icehearts-organisaatiolta. Haastattelut pidettiin Icehearts Satakunta ry:n toimistolla Ulvilassa. Ennen haastatteluja lähetin haastateltaville sähköpostilla yleistä infoa (Liite 1) haastattelusta, jotta haastateltavien olisi helpompi tulla haastattelutilanteeseen.

Haastattelu suoritettiin erikseen pojan ja vanhempien kanssa. Pojan toiveesta haastattelin ensin häntä, jonka jälkeen vuorossa olivat vanhemmat. Täten sekä poika että vanhemmat saivat äänensä varmasti kuulumaan ja jokaisen näkökulma tuli esille. Teemahaastattelussa käytin aineiston keruuseen ääninauhuria, josta litteroin haastattelut aineiston analysointia varten. Haastattelun sisältö jäi ainoastaan minun käyttööni ja opinnäytetyöni valmistuessa hävitin äänitteet asianmukaisesti.

6.1 Haastateltavat

Haastateltavina olivat siis 17-vuotias poika ja hänen isänsä ja äitinsä, jotka ovat olleet mukana Icehearts-toiminnassa kymmenen vuotta. Haastateltavat ovat olleet opinnäytetyöprojektin alusta asti yhteistyöhaluisia ja innostuneita osallistumaan. Haastateltavien valinnassa auttoi Icehearts-kasvattaja, joka tiesi, että perhe lähtisi mukaan haastatteluihin. Opinnäytetyöstä ei tule ilmi haastateltavien nimiä.

6.2 Tutkimusmenetelmä

Tutkimuksellisessa opinnäytetyössäni käytän tutkimusaineiston hankkimiseen teema-haastattelua (Liite 2). Teemahaastattelu, jota kutsutaan myös puolistrukturoiduksi haastatteluksi, on aineiston keruu tapa, jossa haastattelijä kysyy teema-alueisiin kuuluvia kysymyksiä. Teemahaastattelussa ei ole tarkkaa käsittelyjärjestystä, vaan tavoitteena on, että haastateltava saa vastata kaikkiin käsiteltäviin teemoihin itselleen parhaassa ja luontevimmassa järjestyksessä. (Vilka 2015, 124.) Haastattelijan vastuuna on pitää huoli siitä, että haastateltava pysyy haastattelun teemoissa (Vilka 2015, 126).

Laadullisen tutkimuksen tavoitteena on selvittää ihmisen kuvauksia koetusta todellisuudesta sekä merkityksellisiä ja tärkeitä asioita elämästä. Anttilan (1996) mukaan laadullinen tutkimus painottuu kolmeen eri näkökulmaan, jotka ovat konteksti, ilmiön intentio sekä prosessi. Kontekstin ottaminen huomioon tarkoittaa, että tutkija selvittää sekä kuvaa, millaisiin yhteyksiin tutkimuksen kohde liittyy. Tutkimustilanteessa tutkija seuraa, millaisia tarkoitusperiä tai motiiveja tutkittavan tekemiseen tai ilmaisuun liittyy. Tätä kutsutaan intention huomioon ottamiseksi. Tutkittava voi muunnella, liioitella, vähätellä tai kaunistella tosiasioita. Prosessilla Vilka (2017) tarkoittaa tutkimusaineiston tuotantoedellytysten sekä tutkimusaikataulun suhdetta tutkijan ymmärrykseen tutkittavasta asiasta. (Vilka 2017.)

Laadullista tutkimusmenetelmää käyttäessä ja aineistoa kerätessä tavoitteena on saada sisällöltään mahdollisimman laajaa aineistoa (Vilka 2017). Tämä oli merkittävin syy, miksi valitsin teemahaastattelun. Se soveltui mielestäni parhaiten tutkimukseen ja tiesin saavani teemahaastattelun avulla laadukasta ja laajaa aineistoa näin pitkäkestoisesta toiminnasta.

7 TULOKSET

Poika ja hänen perheensä ovat päätyneet Icehearts-toimintaan ensimmäisellä luokalla. Vanhempain vartissa perheelle ehdotettiin Icehearts-toimintaa, sillä se olisi hyödyksi

tälle 7-vuotiaalle pojalle. Vanhempien innostuessa ajatukseen aloitti poika Ulvilan Icehearts-joukkueessa ja poika on ollut mukana joukkueessa alusta asti. Pojalla ja koko perheellä on siis kymmenen vuoden kokemus Icehearts-toiminnasta.

7.1 Lapsen kasvu ja kehitys

Ennen Icehearts-toimintaa ja sen alkuaikoina poika oli ujo ja arka. Hän ei pitänyt suurista ihmisjoukoista ja vältteli niitä, esimerkiksi alakoulussa välituntisin hän vietti aikaa yhden tietyn ystävänsä kanssa. Nykyisin poika liikkuu pääsääntöisesti ryhmän mukana. Juuri ryhmässä oleminen on ollut suuri askel kasvun ja kehityksen kannalta. Ujous ei koskaan katoa pojasta, mutta nykyään hän kokee olevansa sosiaalisempi, puheliaampi ja hänelle ei enää tuota vaikeuksia toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Pojan kehityksen ja kasvun sekä saamansa tuen myötä poika kokee, että on oppinut käsittelemään ja puhumaan asioista avoimemmin kuin ennen.

Icehearts-toiminnan alkuaikoina pojan motivaatio toimintaan oli matala, häntä eivät kiinnostaneet joukkueen harjoitukset tai turnaukset. Poika koki, ettei Icehearts ollut hänen juttunsa. Hän mietti jopa Icehearts-toiminnan lopettamista, mutta tästä hän ei puhunut kenellekään, ainoastaan vihjasi asiasta vanhemmilleen. Vanhemmat tukivat ja kannustivat poikaa jatkamaan sekä jaksoivat ahkerasti kuskata poikaa joukkueen tapahtumiin. Poika, joka ei jaksanut eikä halunnut lähteä treeneihin, on muuttunut nuoreksi mieheksi, joka on todella kiintynyt salibandyyn sekä joukkueessa olemiseen ja hän haluaa olla mukana jokaisessa joukkueen tapahtumassa. Icehearts on tuonut pojan elämään paljon sisältöä. Arkeen on muodostunut rutiineja ja koulun sekä harrastuksen yhdistäminen on tuonut hektisyyttä päiviin. Omatoimisuus, arjen aikatauluttaminen ja ajoissa tuleminen joukkueen tapahtumiin ovat kehittyneet vuosien mittaan.

Vanhempien mielestä kasvattajan ja toiminnan myötä Icehearts on antanut pojalle paljon ja kehitystä on tapahtunut. Poika on suorittanut yläkoulun TET-jaksot kahtena vuotena peräkkäin Icehearts ry:ssä. Poika pääsi valmentamaan ja auttamaan koulussa nuorempia Icehearts-poikia. Oppimisvaikeuksista huolimatta poika halusi auttaa poikia koulussa. Vanhemmat arvelevat, että poika pääsi Iceheartsin ja kasvattajan kautta myös kesätöihin paikkaan, joka vastaa pojan opiskelemaa alaa.

Poika on saanut toiminnan myötä nuoren miehen tervettä itsevarmuutta ja asennetta. Liikunnan kipinän myötä liikunnallisuus on lisääntynyt ja poika on omaksunut tietynlaisen elämäntavan. Poika kuvailee itseään liikkujaksi ja on löytänyt Icehearts-toiminnan rinnalle toisen harrastuksen. Itsetunto on kehittynyt ja harrastuksen myötä pojalle on kehittynyt kunnianhimo olla hyvä jossakin. Harrastus on myös opettanut poikaa hillitsemään tunteitaan ja hän on oppinut käyttämään liikuntaa lääkkeenä huonon päivän osuessa kohdalle.

”mä en halua kuvitella et mimmonen ihminen mä nyt oisin jos mä en ois menny Iceheartsiin”

7.2 Joukkue ja ystävyysuhteet

Poika kuvailee joukkuetta tietynlaiseksi kaveripiiriksi, toiseksi perheeksi. Koko joukkue ei vapaa-ajalla liiku yhdessä, mutta tiettyjä kavereita hän näkee päivittäin. Poika on solminut paljon uusia ystävyysuhteita ja hän kokee, että osa joukkueen pojista ovat elinikäisiä ystäviä. Muutaman joukkueoverin kanssa poika on päässyt myös ulkomaan matkalle. Yhteen kerääntyminen harjoituksissa, leireillä, peleissä ja turnauksissa ovat pojalle mieluista yhdessä tekemistä, kaikki tekevät jotain yhtä ja samaa, johon jokainen on sitoutunut.

”niitten kaa on tosi kiva viettää aikaa siel ja tehä samaa juttuu et se ei oo et notkutaan jossain tuol Hansalla ja kattellaan jonnekki vaan kaikki tekee jotain yhtä ja samaa ja on täysillä mukana”

Isossa poikalaumassa ja joukkueessa toimimisen myötä poika on oppinut ottamaan ihmisiä paremmin huomioon. Huolimatta siitä, kenellä joukkueesta on huono päivä, huomioi poika joukkuekaveriaan kysymällä, mikä mieltä painaa ja on valmis kuuntelemaan. Poika on myös oppinut antamaan huonon päivän omaaville tilaa, jos heistä huomaa, etteivät he ole halukkaita puhumaan. Suuri joukkue on täynnä erilaisia yksilöitä ja poika ymmärtää, että kaikista yksilöistä ei voi pitää, mutta heidän kanssaan täytyy tulla toimeen.

”mä oon itte ainaki semmonen kaikkien kaveri tuun kaikkien kaa toimeen vaik en välttämät tykkäiskään”

Vanhempien näkemyksen mukaan pojat ovat joukkueena kasvaneet paljon. Icehearts-logoa kannetaan ylpeydellä. Joukkue on yhtenäinen ja on hieno nähdä, että heidän poikansa on niin tärkeä osa joukkuetta. Vanhemmat näkevät, että joukkue on läheisempi ja yhteishenki on astetta pidemmällä kuin muussa harrastusjoukkueessa. Joukkue on kasvanut myös siinä mielessä, että pojat osaavat ovat kärsivällisiä ja osaavat olla hermostumatta kentällä. Monien häviöiden jälkeen joukkue on myös oppinut voittamaan.

Icehearts-joukkueessa poikia on laidasta laitaan. Aina kaikilla ei ole asiat menneet niin hyvin ja poika on nähnyt lähietäisyydeltä ikätovereidensa heikompia elämänvaiheita. Ikätovereidensa vaikeudet ovat opettaneet myös poikaa; hän on oikeudenmukainen, ei arvostele ihmisiä ja kaikki ovat yhtä tärkeitä ihmisinä. Myös suvaitsevaisuus on kaikin puolin kasvanut ja vanhemmat pitävät sitä suuressa arvossa. Icehearts-leirit, joilla on ollut poikia muilta paikkakunnilta, ovat osoittaneet, että oli kyseessä sitten espoolainen tai vantaalainen nuori, voi hän ollakin ihan hyvä tyyppi.

”maailma ois paljon suppeempi ilman Iceheartsia”

7.3 Koulu

Peruskoulun aikana kasvattaja tehnyt paljon työtä pojan kanssa ja hänen eteensä. Yksi suurimmista tuen tarpeista pojalle on ollut juuri apu koulunkäynnin kanssa; oppimisvaikeuksien ja kiusaamisen vuoksi. Alakoulussa kasvattaja on ollut avustamassa poikaa, sillä pojan oppimisvaikeudet vaikeuttivat koulunkäyntiä. Poika muistelee myös olleensa alakoulussa pienryhmässä.

Kasvattaja on tehnyt tiivistä yhteistyötä kodin ja koulun välillä. Alakouluaikoina kasvattaja oli ensimmäinen, joka otti yhteyttä kouluun, jonka jälkeen vanhemmilla oli matalampi kynnyks ja helpommat lähtökohdat olla mukana kouluasiassa. Kasvattaja on ollut tuttu näky koulussa ja aina kuin poika on kasvattajan koulussa nähnyt, on hän

mennyt moikkaamaan sekä vaihtamaan tuoreimmat kuulumiset. Kasvattaja puuttui kiusaamiseen todella vahvasti, hän oli valvomassa koulun pihalla ja kahinan tullessa mennyt väliin. Vanhemmat kokevat, että ilman kasvattajaa kiusaamisasiaan ei oltaisi puututtu yhtä varhain, jolloin kiusaaminen olisi aiheuttanut enemmän ongelmia myös tulevaisuutta ajatellen. Kasvattajasta on ollut siis suuri apu peruskouluvuosien ajan.

”ala-aste meni tosiaan paljon paremmin Iceheartsin kanssa ku olisi mennyt ilman että kyl hän ois aika yksin jääny siellä isossa luokassa”

7.4 Kasvattaja

Kasvattajaa kuvaillaan rehelliseksi, avoimeksi, luottamukselliseksi ja kaverilliseksi. Hän on tukenut sekä poikaa että vanhempia monissa eri tilanteissa esimerkiksi perheen kohdatessa läheisen poismenon. Kasvattaja on ollut erittäin pätevä ensimmäisestä päivästä lähtien ja välit kasvattajan sekä vanhempien välillä ovat olleet todella hyvät. Vanhemmat ovat luottaneet kasvattajaan alusta asti ja koko matkan aikana luottamus on kasvanut. Kasvattaja ja perhe ovat tehneet monenlaista yhteistyötä eri osa-alueilla, koulussa ja vapaa-ajalla, puhelimitse ja kasvokkain.

Kasvattajasta on tullut vuosien aikana pojalle todella hyvä ystävä ja poika kuvaileekin kasvattajaa läheiseksi sukulaiseksi. Kasvattaja on rohkaissut ja kannustanut poikaa ottamaan kontaktia, tutustumaan muihin sekä liikkumaan heidän kanssaan. Pojan mielestä kasvattaja on opettanut hänet olemaan ryhmässä. Poika myös arvostaa kasvattajan piirrettä, että hän on aina kohdellut poikaa samalla tavalla, eikä ole katsonut poikaa eri tavalla tilanteista huolimatta. Pojan kohdatessa ongelmia on hän pystynyt puhumaan asioista kasvattajalle, oli kyseessä sitten kiusaamista koulussa tai huutelua harjoituksissa. Poika on oppinut kasvattajan tuen myötä olemaan kiinnostumatta, jos joku pojalle alkaa huutelemaan jotakin typerää.

Kun perhe on tarvinnut apua ongelmiinsa, on se ollut yhteydessä kasvattajaan. Vanhemmat kokevat, että Icehearts-kasvattaja on tukenut vanhempia ja heidän vanhemmuuttaan automaattisesti kaikessa. Vanhemmat ja kasvattaja ovat olleet paljon yhteydessä puhelimitse ja viestitse. Asioista puhuminen on itsestään jo auttanut vanhempia

hyvin paljon. Kasvattajaan on ollut helppo ottaa yhteyttä, oli kyseessä sitten hyvä tai huono asia.

”hän (poika) sai stipendin nyt ammattikoulun ekan luokan jälkeen niin kylhän mä ekana kasvattajalle laitoin viestii siitä ja sieltä tulee heti et niin ku semmonen myös hyvissä asioissa tietää et hän aidosti myöskin iloitsee sitten onnistumisista”

7.5 Vanhemmuus

Vanhemmat kuvailevat itseään osallistuviksi vanhemmiksi, lapset ovat etusijalla ja he laittavat kaikkensa lapsiin. He ovat kuljettaneet poikaa ja joskus myös hänen kavereitaan harjoituksiin, käyneet kattomassa pelit ja turnaukset sekä isä on toiminut joukkueen apuvalmentajana. Lisäksi vanhemmat ovat käyneet pääsääntöisesti yhdessä vanhempainilloissa ja pojan muissa koulupalavereissa sekä auttaneet läksyjen teossa. Vanhemmat ovat olleet arjessa läsnä ja olleet hyvin tietoisia pojan menoista, tuloista ja asioista. Poika on päässyt kavereilleen leikkimään ja yökyläilemään, joten vanhemmat ovat myös tukeneet pojan ystävyys-suhteita.

Vanhempien vastuulla on huolehtia lapsesta ja olla aidosti kiinnostunut hänen asioistaan. Näiden lisäksi vanhempien tulee pitää huolta lapsen perustarpeista; ravitsemisesta, syömisistä, läksyistä, koulunkäynnistä, nukkumisesta sekä vaateuksesta. Vanhempien tulee olla perillä lapsen asioista; kavereista, harrastuksista, menoista sekä rahoista.

Vanhemmat ovat tyytyväisiä siihen, että läheiset välit vanhempien ja pojan välillä sekä puhevälit pahinta murrosikää lukuun ottamatta ovat säilyneet kaikkien näiden vuosien aikana. Poika pystyy kertomaan mietityttävistä asioista, koskivat ne sitten poikaa itseään tai hänen kavereitaan. Vanhemmat eivät ole tuomitsevia, vaan vanhemmat ja lapsi pystyvät asiallisesti kommunikoimaan asiasta kuin asiasta.

Icehearts on mahdollistanut pojan harrastamisen, sillä vanhemmat kokevat, että ilman Iceheartsia ei poika olisi päässyt harrastamaan perheen arkisten kiireiden keskellä.

Kasvattaja on tukenut vanhempia ja heidän vanhemmuuttaan monella tapaa. Yksi tärkeimmistä asioista on ollut pojan saaminen mukaan porukkaan.

”hän (kasvattaja) on varmaan helpottanut meidän vanhemmuutta siinä et hän on tämän poikalauman tässä pyöritellyt ja saanut pojan mukaan siihen poikalaumaan mikä oli hänelle vaikeeta aluks ja mikä varmaan yks syy miks hän tarvitsikin tätä et eihän me oltais voitu sitä asiaa mitenkään edesauttaa”

Kasvattajan lisäksi vanhemmat ovat saaneet tukea vanhemmuuteen isän vanhemmilta, jotka ovat olleet suureksi avuksi. Heidän lisäksi vanhemmat nostivat esiin ystävät, jotka ovat toimineet keskusteluapuna. Koulusta pojan opiskeluongelmien myötä vanhemmat ovat olleet yhteydessä koulukuraattoriin, terveydenhoitajaan sekä erityisopettajaan, jotka ovat tavallaan auttaneet vanhempia. Keskusteluapua poika ja joskus mukana ollut äiti ovat saaneet myös Nuorten vastaanotolta. Vanhemmat kokevat, että apua on saatavilla muualtakin kuin Icehearts-organisaatiosta. Vanhempien koulustaustansa ansiosta he olisivat osanneet hakea apua oikeasta paikasta, jos perhe ei olisi osallistunut Icehearts-toimintaan.

7.6 Lapsiperhepalvelut

Lapsiperhepalveluista puhuttaessa ensimmäisinä nousivat esiin koulun henkilökunta sekä äitiys- ja perheneuvola. Vanhemmat olivat sitä mieltä, etteivät nykypäivien lapsiperhepalvelut vastaa perheiden tarpeisiin. Perheellä oli kokemusta palvelusta, jonka asiakkuus oli yhtäkkiä jäänyt kesken, hommat eivät enää edenneet. Onneksi apu löytyi muualta, josta poika sai keskusteluapua.

Terveydenhoitajaan ja koulukuraattoriin ottaessa yhteyttä asioihin tartuttiin heti, mutta muuten vanhemmat olivat tyytymättömiä.

”ei mulla kauhee luottamus oo silti näihin muihin sit ku toimii niin toimii mut kunnes saa sen toimimaan niin se on vähän vaikeeta”

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Haastattelujen myötä selvisi, että Icehearts-toimintamalli on pojan ja hänen perheensä osalta onnistunut. Sekä poika että vanhemmat kokivat, että Icehearts-toiminnan päättyessä heidän elämäänsä jää suuri lovi, tyhjiö. Poika oli omien sanojen mukaan tyytyväinen toimintaan, kun apua tarvittiin, sitä myös saatiin. Vaikka vanhemmat kokivat, että kahdenkeskisiä hetkiä olisi voinut olla pojan ja kasvattajan välillä enemmän, poika kokee, että toiminta oli hänelle riittävää.

Poika ja hänen perheensä ovat saaneet Icehearts-organisaatiolta paljon. Perhe on saanut tukea kotiin, vanhemmuuteen, pojan koulunkäyntiin sekä kasvuun ja kehitykseen. Icehearts ry on perheen voimavara. Kasvattajan tekemä koulutyö on tuottanut tulosta ja poika on saanut tarvitsemaansa apua koulunkäynnissä. Poika on saanut kasvattajasta ystävän, joka on opettanut häntä puhumaan avoimesti mieltä painavista asioista, kuten kiusaamisesta, josta poika selvisi kasvattajan varhaisen puuttumisen ja perheensä tuen avulla.

Harrastus on tukenut pojan kasvua ja kehitystä sekä se on opettanut pojalle elämäntaitoja. Sosiaalisuus, yhteistyökykyisyys, toisten huomioon ottaminen, empaattisuus ja oikeudenmukaisuus ovat kehittyneet pojan ollessa osa joukkuetta sekä kasvattajan tuen avulla. Joukkueen kokemat monet tappiot ovat opettaneet kohtaamaan epäonnistumisia ja säätelemään tunteita. Vaikka Icehearts-joukkue on ollut alkuvuosina joukko hyvin erilaisia poikia, nykyisin nämä toisistaan eroavat pojat ovat muodostaneet yhteisen ja hyvän joukkuehengen omaavan joukkueen, joka on pojalle kuin toinen perhe. Perhe, jossa erilaisuus hyväksytään ja ollaan suvaitsevaisia. Joukkue on opettanut siis olemaan osa yhteisöä ja tätä taitoa jokainen poika tulee tarvitsemaan tulevaisuudessa esimerkiksi armeijassa ja työpaikalla.

Icehearts ry on palveluna ainutlaatuinen ja se tarjoaa monenlaista tukea. Ilman Icehearts-toimintaa haastateltava poika olisi saattanut jäädä yksin, eikä hän olisi välttämättä oppinut olemaan osa isompaa yhteisöä. Pojan ja koko perheen onneksi Icehearts ry on ollut heidän tukenaan pitkään ja organisaation tarjoama sosiaalinen tuki on aut-

tanut perhettä kaikkien näiden vuosien ajan. Ilman organisaation tukea joutuisivat perheet hakemaan apua monesta eri paikasta. Icehearts ry:n ei tarvitse korvata kaikkia lapsiperhepalveluita. Organisaation hienous piilee siinä, että omalla toiminnallaan se tarjoaa jo paljon, mutta se myös auttaa ja ohjaa perheitä muiden tukea antavien tahojen pariin. Kasvattajan ollessa lähellä ja reagoimassa tilanteisiin puuttuu hän varhain ongelma-kohtiin. Väliintulojensa ansiosta hän auttaa ja saa katset kääntymään ongelman suuntaan. Kasvattajan sitoutunut asenne ja halu auttaa ohjaavat työtä, joka pelastaa nuoria antamalla toivoa, tukea ja mahdollisuuksia.

9 POHDINTA

Olen erittäin tyytyväinen valitsemaani aiheeseen ja yhteistyöhöni Icehearts ry:n kanssa. Aloittaessani koin omaavani hyvät ammatilliset lähtökohdat opinnäytetyöprojektiini. Minulla oli kokemusta joukkueen antamasta sosiaalisesta tuesta, liikunta-alan tutkinto ja suuri kiinnostus Icehearts-toimintaa kohtaan.

Materiaaleihin tutustuminen on tuonut laajuutta osaamiseeni ja lisännyt ammattitaitoani. Kirjoittaminen on ollut ajoittain vaikeaa, mutta olen pyrkinyt koko ajan pitämään tekstini mahdollisimman yksinkertaisena. Opinnäytetyöprojekti on ollut pitkä matka ja se on vaatinut paljon aikaa, energiaa ja hermoja. Nyt kuitenkin koen tyytyväisyyttä aikaansaannokseeni ja toivon ennen kaikkea, että Icehearts ry, tämä upea organisaatio saa jotakin itselleen opinnäytetyöstäni. Haluan kiittää suuresti Icehearts Satakunnan kasvattajia, erityisesti Jani Söderlingiä sekä haastateltavaa perhettä. Kiitokset ansaitsevat myös opinnäytetyö ohjaajani, joka on auttanut ja ohjannut minua oikeaan suuntaan projektini eri vaiheissa. Ammatillisen kehitykseni kannalta opinnäytetyöni vahvistaa entisestään haluani työskennellä lasten ja nuorten parissa ja toivon, että joskus tulevaisuudessa pääsen käyttämään liikuntaa työvälineenä sosiaalialan kentällä.

LÄHTEET

Aaltonen, S., Berg, P. & Ikäheimo, S. 2015. Nuoret luukulla – Kolme näkökulmaa syrjäytymiseen ja nuorten asemaan palvelujärjestelmässä. Helsinki: Unigrafia.

Appelqvist-Schmidlechner, K., Kekkonen, M., Sarparanta, T. & Wessman, J. 2017. Jääsydämet – Icehearts-toiminnassa aloittavien lasten psykososiaalinen hyvinvointi ja arviot toiminnan vaikuttavuudesta yhden vuoden seurannassa. Helsinki: THL.

Dahl, P. 2018. Nämä 4 tekijää ennustavat syrjäytymisriskiä jo vauvana – Vain peruskoulun käyneet maksavat yhteiskunnalle satoja tuhansia enemmän kuin kouluttautuneet. Viitattu 6.5.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10016451>

Hämäläinen, P. 2012. Voittoon – Mentaalivalmennusta jääkiekkoilijoille ja muille tavoitteellisille. Helsinki: Kirjapaja.

Icehearts ry:n www-sivut. n.d. Viitattu 4.5.2018. <https://www.icehearts.fi/>

Isoherranen, K., Rekola, L. & Nurminen, R. 2008. Enemmän yhdessä – moniammatillinen yhteistyö. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Järvinen, R., Lankinen, A., Taajamo, T., Veistilä, M. & Virolainen, A. 2012. Perheen parhaaksi – Perhetyön arkea. 2. uud. p. Helsinki: Edita.

Kabat-Zinn, M. & Kabat-Zinn, J. 2011. Jokapäiväiset ilonaiheet – vanhemmuus ja tietoinen läsnäolo. Helsinki: Basam Books Oy.

Kaikkonen, R., Mäki, P., Murto, J., Pentala, O., Hakulinen-Viitanen, T. & Laatikainen, T. 2014. Suomalaisten lasten ja lapsiperheiden terveys ja toimintakyky. Teoksessa J. Lammi-Taskula & S. Karvonen (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Helsinki: THL, 150-168.

Kajantie, E., Hovi, P., Eriksson, J., Laivuori, H., Andersson, S. & Räikkönen, K. 2013. Alkaako syrjäytyminen jo kohdussa? Teoksessa J. Reivinen & L. Vähäkylä (toim.) Ketä kiinnostaa? Lasten ja nuorten hyvinvointi ja syrjäytyminen. Helsinki: Gaudeamus Oy, 23-36.

Keltikangas-Järvinen, L. 2012. Pienen lapsen sosiaalisuus. Helsinki: WSOY.

Keltikangas-Järvinen, L. 2010. Sosiaalisuus ja sosiaaliset taidot. Helsinki: WSOY.

Kuntalaki 10.4.2015/410 muutoksineen.

Kölhi, H. & Vuorinen, J-P. 2015. Perheessä on jääkiekkoilija – Arjen tekoja ja unelmia. Espoo: Fakta & Fiktio Oy. Hyvinkää: PJ Team Oy.

Lund, M. 2006. Miten voimme vahvistaa lasten itseluottamusta ja itsetuntoa? Teoksessa J. Hansson & C. Oscarsson (toim.) Onnellinen lapsuus – kirja vanhemmille. Helsinki: Otava, 24-26.

Me-säätiön www-sivut. n.d. Viitattu 4.5.2018. <https://www.mesaatio.fi/>

Nurmi, J-E. 2011. Miksi nuori syrjäytyy? Viitattu 6.5.2018. <https://bulletin.nmi.fi/article/miksi-nuori-syrjaytyy/>

Paananen, R. & Gissler, M. 2014. Hyvinvointi ulottuu yli sukupolvien. Teoksessa J. Lammi-Taskula & S. Karvonen (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Helsinki: THL, 208-214.

Pulkkinen, S. & Kanervio, P. 2014. Nuorten elämämaailma. Teoksessa P. Hamarus, P. Kanervio, L. Landen & S. Pulkkinen (toim.) Huuto! – Lasten ja nuorten hyvinvoinnin puolesta. Jyväskylä: PS-kustannus, 119-141.

Perälä, M-L., Salonen, A., Halme, N. & Nykänen, S. 2011. Miten lasten ja perheiden palvelut vastaavat tarpeita? - Vanhempien näkökulma. Helsinki: THL.

Psykologiliiton www-sivut. 2017. Viitattu 6.1.2018. <http://www.psyli.fi/>

Santalahti, P. & Marttunen, M. 2014. Lasten ja heidän vanhempiensa mielenterveys. Teoksessa J. Lammi-Taskula & S. Karvonen (toim.) Lapsiperheiden hyvinvointi 2014. Helsinki: THL, 184-194.

Sinkkonen, J. 2012. Mitä lapsi tarvitsee hyvään kasvuun. Helsinki: WSOY.

Sinkkonen, J. 2012. Lapsen kanssa hyvinä ja pahoina päivinä. Helsinki: WSOY.

Sullström, H. 2018. Syrjäytyneitä nuoria on Suomessa lähes 66 000 – Pojille lähes kaksi kertaa enemmän tehostettua tukea koulussa kuin tytöille. Viitattu 6.5.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10127622>

Suomen Icehearts ry. 2017. Icehearts käsikirja. Suomen Icehearts ry: Vantaa.

Suomen virallinen tilasto (SVT): Koulutuksen keskeyttäminen. Liitetaulukko 2. Peruskoulun koulupudokkaat lukuvuosina 1999/2000-2016/2017. 2016. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu 7.5.2018. http://www.stat.fi/til/kkesk/2016/kkesk_2016_2018-03-14_tau_002.fi.html

Söderling, J. & Ylinen, K-M. Icehearts kasvattajat, Icehearts Satakunta ry. Haastattelu 8.5.2018. Haastattelijana Anni Hyvärinen. Muistiinpanot haastattelijan hallussa.

Tamminen, T. 2004. Olipa kerran lapsuus. Helsinki: WSOY.

Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen www-sivut. 2018. Viitattu 17.10.2018. <https://thl.fi/fi/>

Turkka, I. & Turkka, V. 2008. Icehearts : Joukkue kasvun tukena. Jyväskylä: PS-kustannus.

Vartiamäki, T. & Niemelä, M. 2013. Icehearts – koulun kyljessä. 2. p. Helsinki: Icehearts 2010.

Vilen, M., Hansen, M., Janhunen, T., Kytöpuu, K., Salo, S., Seppänen, P., Seppänen, S. & Tapio, N. 2010. Perhe ja perhetyö. Teoksessa M. Vilen, P. Seppänen, N. Tapio & R. Toivanen (toim.) Kohtaamisia lapsiperheissä – menetelmiä perhetyöhön. Helsinki: Kirjapaja, 10-59.

Vilka, H. 2015. Tutki ja kehitä. 4. uud. p. Jyväskylä: PS-Kustannus.

Vilka, H. 2017. Tutki ja kehitä. 4. uud. p. Jyväskylä: PS- Kustannus. Viitattu 6.1.2019. <https://vaski.finna.fi/>

Wahlman-Neuvonen, K. & Hannonen, R. 2015. Vuorovaikutuksella on väliä - Lapsen kognitiivisen kehityksen näkökulmia. Teoksessa K. Mankinen, I. Jokinen, R. Lintu & M. Schulman (toim.) Pikkulapsesta koululaiseksi – Psykodynaaminen näkökulma tunne-elämän ja ihmissuhteiden kehitykseen. Helsinki: Therapie-säätiö, 25-46.

LIITE 1

Pitämäni haastattelut ovat osa ammattikorkeakoulun opinnäytetyötä. Opinnäytetyöni koostuu haastatteluaineiston analysoinnin lisäksi teoriaosasta, jonka pohjalta haastattelun kysymykset ovat muotoutuneet. Kysymykset pohjautuvat siis teoriaosaani eli kysymykset olisivat samat haastateltavista riippumatta. Haastattelu on muodoltaan teemahaastattelu ja teemat ovat valikoituneet teoriaosuuteni keskeisimmistä aiheista. Haastateltavalla on oikeus olla vastaamatta kysymykseen, mikäli niin tuntee. Tarkoituksena on saada aikaan avointa keskustelua aiheista, jotta aineisto olisi mahdollisimman laaja. Kysymyksiin ei ole ennalta määriteltyjä oikeita vastauksia. Opinnäytetyösäni ei tulla mainitsemaan teidän nimiänne, vaan käytän termejä nuori/poika ja vanhemmat/äiti ja isä. Haastattelut äänitetään nauhurille ja haastattelun sisältö jää ainoastaan minun käyttööni. Opinnäytetyöni ollessa valmis, hävitän äänitteet asianmukaisesti.

Ennen haastatteluita olisi hyvä muistella hieman tapahtumia Icehearts-vuosienne varrelta, jotta myös Icehearts-organisaatio saisi mahdollisimman kattavaa palautetta toiminnastaan.

Esimerkkikysymyksiä vanhemmille:

- Millaisia olette vanhempina?
- Kuinka Icehearts-kasvattaja on tukenut vanhemmuuttanne?
- Millä tavalla Icehearts on tukenut poikanne kasvua ja kehitystä?

Nuorelle:

- Miten ajattelet, että asiat olisivat menneet, jos et olisi osallistunut Icehearts-toimintaan?
- Mitä Icehearts-kasvattaja sinulle merkitsee?
- Milla tavalla olet muuttunut Icehearts-vuosien aikana?

Teemahaastattelun runko

”Mitä nuori ja vanhemmat ovat saaneet Icehearts-toimintamallilta?”

Vanhemmat:

- Mitä kautta olette päätyneet Icehearts-toimintaan?

Teema 1. Vanhemmuus

- Kertokaa omin sanoin vanhemmuudestanne.
  - Millaisia olette vanhempina?
  - Mitä mielestänne kuuluu vanhemman tehtäviin?
  - Missä olette mielestänne onnistuneet vanhempina?
- Kuinka Icehearts-kasvattaja on auttanut vanhemmuuttanne?
  - Missä elämäntilanteissa erityisesti?
  - Millaista apua olette saaneet?
- Millaiseksi kuvailisitte suhteenne Icehearts-kasvattajaan?
  - Miten suhteenne Icehearts-kasvattajaan on kehittynyt vuosien aikana?
  - Millaista yhteistyötä olette tehneet Icehearts-kasvattajan kanssa?

Teema 2. Palvelut

- Miltä tahoilta olette saaneet apua vanhemmuuteenne?
  - Miten sukulaiset ovat teitä auttaneet? Ketkä muut ovat auttaneet teitä?
  - Koulu? Opettaja?
- Mitä ovat mielestänne lapsiperhepalveluita?
- Oletteko tehneet yhteistyötä jonkin lapsiperhepalvelun kanssa?
  - Jos olette, minkä? Minkä alan asiantuntijoiden?
  - Mihin palveluun olisitte olleet yhteydessä, jos ette olisi olleet Icehearts-toiminnassa mukana?
    - Miettikää elämäännne ilman Icehearts-kasvattajaa. Millainen tilanne teillä olisi vanhempina?
  - Kuinka Icehearts-kasvattaja on toiminnallaan pystynyt korvaamaan jonkin käyttämänne palvelun?
- Millä tavalla lapsiperhepalvelut mielestänne vastaavat tarpeisiin?

Teema 3. Lapsen kasvu ja kehitys

- Kuvailkaa, millä tavalla Icehearts-toiminta on tukenut poikanne kasvua ja kehitystä.

- Mitä poikanne on saanut organisaatiolta? Mitä oppinut? Mikä ollut haasteellista?
- Ja mitä perheenne on saanut?
- Millaista apua lapsenne on saanut?
  - Kasvattajalta?
  - Vanhemmilta, ystäviltä, sukulaisilta...?
- Miten ajattelette, että asiat olisivat menneet, jos lapsenne ei olisi osallistunut Icehearts-toimintaan?
- Mitä poikanne ja perheenne on saaneet Icehearts ry:ltä?
- Miten mielestänne Icehearts-toimintaa voitaisiin kehittää?
  - Missä tilanteissa olisitte kaivanneet enemmän tukea?

Nuori:

Teema 1. Yksilötyö ja nuoren suhde kasvattajaan

- Mitä olet kasvattajalta oppinut?
- Mitä Icehearts-kasvattaja sinulle merkitsee?
  - Millainen aikuinen hän sinulle on?
  - Miten kasvattaja on huomionnut sinut?
  - Missä tilanteessa olet ollut yhteydessä kasvattajaan?
- Millä tavoin kasvattaja on auttanut sinua eri ympäristöissä (esim. koulussa ja vapaa-ajalla)?
  - Millaisissa tilanteissa olet erityisesti tarvinnut ja saanut apua?

Teema 2. Kasvu ja kehitys

- Millä tavalla olet muuttunut Icehearts-vuosien aikana?
  - Millainen olit Icehearts-toiminnan alussa? Mitä siitä ajattelet?
  - Millainen olet nyt?
  - Mitä on tapahtunut sinussa?
  - Koulunkäynti, harrastus...?
- Millaista apua olet saanut vanhemmiltasi näiden vuosien aikana?
- Miten ajattelet, että asiat olisivat menneet, jos et olisi osallistunut Icehearts-toimintaan?

Teema 3. Joukkue ja sosiaaliset suhteet

- Mitä joukkue sinulle merkitsee?
  - Entä muut pelaajat?
- Mitä elämän taitoja olet oppinut ollessasi mukana Icehearts-joukkueessa?
- Mitä olet oppinut kaverisuhteista?

- Miten toimit ryhmässä?

- Mitä sinä ja perheesi olette saaneet Icehearts ry:ltä?
- Miten mielestänne Icehearts-toimintaa voitaisiin kehittää?
  - Missä tilanteissa olisit kaivannut enemmän tukea?